

Az energetikai átálláshoz szükséges kritikus fontosságú nyersanyagok

A szakpolitika nem éppen sziklaszilárd

EURÓPAI
SZÁMVEVŐSZÉK

Tartalomjegyzék

Bekezdés

01–22 | **Főbb megállapítások**

01–05 | **Miért fontos ez a terület?**

06–22 | **Megállapításaink és ajánlásaink**

23–104 | **Észrevételeinkről részletesebben**

23–38 | Az Unió nyersanyag-politikája meghatározza a stratégiai irányvonalat, de bizonytalan alapokon nyugszik

25–30 | Az uniós jegyzékek meghatározzák a legfőbb nyersanyagokat, de az alapul szolgáló adatok, előrejelzések és módszertan hiányosak

31–34 | A stratégiai fontosságú nyersanyagokra vonatkozó célok irányt mutatnak, de azokat nem támasztja alá indokolás

35–38 | Nem egyértelmű, hogy az uniós finanszírozás milyen hatással van a kritikus fontosságú nyersanyagok kínálatára

39–53 | Az import diverzifikálására irányuló törekvések eddig még nem hoztak kézzelfogható eredményeket

42–48 | A kereskedelmi torzulások korlátozzák a kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, és az Unió külső tevékenységeinek az ellátásra gyakorolt hatása nem határozható meg

49–53 | A stratégiai partnerségek javítják az együttműködést, de kevésbé járulnak hozzá az anyagellátás biztonságához

54–75 | A belföldi termelés fejlődését pénzügyi, jogi és adminisztratív akadályok gátolják

57–60 | A feltárás kockázatos és nem kellően fejlett

61–64 | A feldolgozást a technológia hiánya és a létesítmények csökkenő száma hátráltatja az Unióban

- 65–69 | A kritikus fontosságú nyersanyagok feltárásának, bányászatának és feldolgozásának finanszírozása még kezdő szakaszban van az Unióban
- 70–75 | A hosszadalmas és összetett engedélyezési eljárás akadályt jelent a bányászat számára az Unióban
- 76–90 | Nem használják ki teljes mértékben a fenntartható erőforrás-gazdálkodásban rejlő lehetőségeket**
- 78–81 | Az uniós jogszabályok nem érintik kellő terjedelemben a kritikus fontosságú nyersanyagok helyettesítését, és a nemzeti körforgásossági tervek valószínűleg késedelmet szenvednek
- 82–86 | Nincsenek olyan uniós célértékek, amelyek az összes kritikus fontosságú nyersanyag újrafeldolgozását ösztönöznék
- 87–90 | Az ipar versenyképességét a kritikus fontosságú nyersanyagok újrafeldolgozását gátló piaci akadályok, valamint szabályozási akadályok rontják
- 91–104 | Az „uniós stratégiai projekt” címke járhat előnyökkel, de számos projekt 2030-ra csak nehézségek árán fog ellátást biztosítani az Unió számára**
- 94–99 | A „stratégiai projekt” címke előnyökkel járhat, de az engedélyezés és a finanszírozás terén továbbra is vannak nehézségek
- 100–104 | Számos stratégiai projekt 2030-ra csak nehézségek árán fog ellátást biztosítani az Unió számára

Mellékletek

I. melléklet. Az ellenőrzésről

II. melléklet. Az átvizsgált anyagok száma 2011 óta nő

III. melléklet. Az újrafeldolgozási adatok elavultak és hiányosak

IV. melléklet. Korlátozott körű és részletességű kereskedelmi adatok

V. melléklet. A kritikus fontosságú nyersanyagok és a stratégiai fontosságú nyersanyagok jegyzékének összehasonlítása

VI. melléklet. A CRMA-rendeletben foglalt nyomkövetési követelmények

VII. melléklet. A 19 kiválasztott projektből álló minta elemzése

Rövidítések

Glosszárium

A Bizottság válasza

Időrendi áttekintés

Ellenőrző csoport

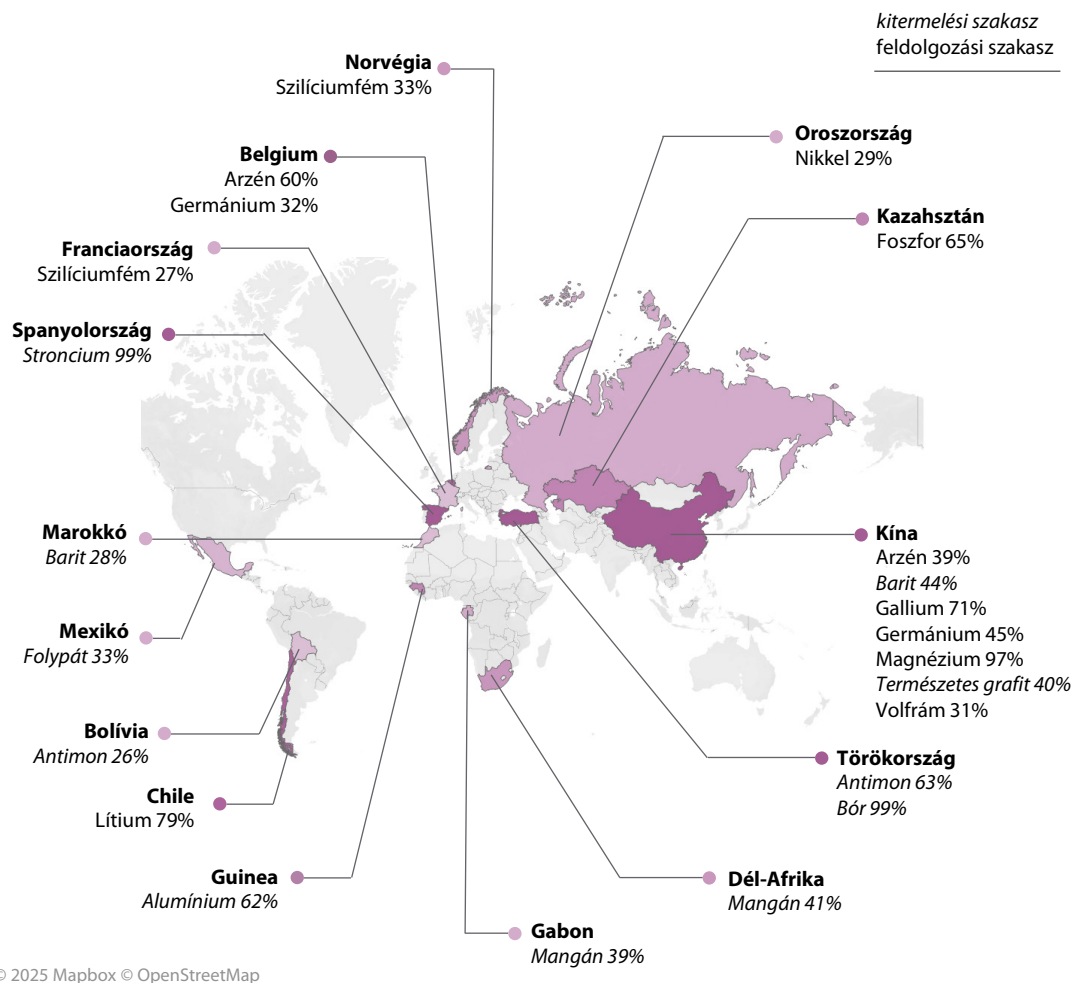
01

Főbb megállapítások

Miért fontos ez a terület?

- 01** Az Európai Unió nagyratörő energia- és éghajlat-politikai célokat tűzött ki: elkötelezte magát amellett, hogy 2050-re eléri a nettó zéró kibocsátást, 2030-ra pedig az energia legalább 42,5%-át megújuló energiaforrásokból állítja elő. Ez az úgynevezett zöld átállás a megújulóenergia-technológiák, például a szélturbinák, az akkumulátorok és a napelemek széles körű bevezetését teszi szükségessé.
- 02** E technológiák olyan kritikus fontosságú nyersanyagokat igényelnek, mint a lítium, a nikkell, a kobalt, a réz és a ritkaföldfémek; ezen anyagok felhasználása ezért várhatóan drasztikusan növekedni fog. A kritikus fontosságú anyagokkal való biztonságos ellátás ezért az Európai Unió energia- és iparpolitikájának egyik legfőbb célkitűzésévé vált.
- 03** A kritikus fontosságú nyersanyagok iránti keresletet import, belföldi termelés és fenntarthatóbb erőforrás-gazdálkodás révén lehet kielégíteni. A szükséges ásványok többségét az Unión kívül termelik ki és dolgozzák fel, és a kínálat gyakran egy vagy néhány nem uniós országban koncentrálódik (**1. ábra**). Az Unióban (a hidrogéntermelő elektrolizátorokban) használt magnézium 97%-át például Kína, az Unióban (napelemekben) használt bór 99%-át pedig Törökország biztosítja. Ez a helyzet kihívást jelent az Unió stratégiai autonómiája szempontjából, és rávilágít arra, hogy növelni kell a belföldi termelést és hatékonyabban kell felhasználni az erőforrásokat.

1. ábra | Egyes kiválasztott kritikus fontosságú nyersanyagok fő uniós beszállítói

Megjegyzés: Az ábra az energetikai átállás szempontjából fontos 26 kritikus fontosságú nyersanyag közül azon 18-nak a fő uniós beszállítóját mutatja, amelyek esetében az uniós ellátás több mint 25%-a egyetlen országban koncentrálódik (2016–2020).

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottságtól kapott információk alapján.

04 Az elmúlt években az Unió lépéseket tett a kritikus fontosságú anyagokkal való ellátás biztonságának növelése érdekében, többek között elfogadta a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló cselekvési tervet és a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendeletet. Jelentésünk megvizsgálja, hogy milyen eredménnyel jártak ezek a fellépések, továbbá információval szolgál a 2030-as mérőköre irányuló szakpolitikai vitákhoz, és hozzájárul a rendelet folyamatban lévő tagállami és bizottsági szintű végrehajtásához.

05 Ellenőrzésünk célja annak értékelése volt, hogy az uniós szintű intézkedések biztosítják-e az Unió energetikai átállásához szükséges kritikus fontosságú nyersanyagok hosszú távú, biztonságos ellátását. Vizsgálatunk a következőkre irányult:

- a nyersanyagokra vonatkozó uniós politika egyértelmű irányt mutat-e, és szilárd alapokon nyugszik-e;
- az import diverzifikálása kezd-e kézzelfogható eredményeket felmutatni;
- megszűntek-e a belföldi termelés fejlődését akadályozó szűk keresztmetszetek;
- teljes mértékben kihasználják-e a fenntartható erőforrás-gazdálkodásban rejlő jelentős potenciált;
- az uniós stratégiai projektek növelni tudják-e a kritikus fontosságú anyagokkal való ellátás biztonságát az Unióban.

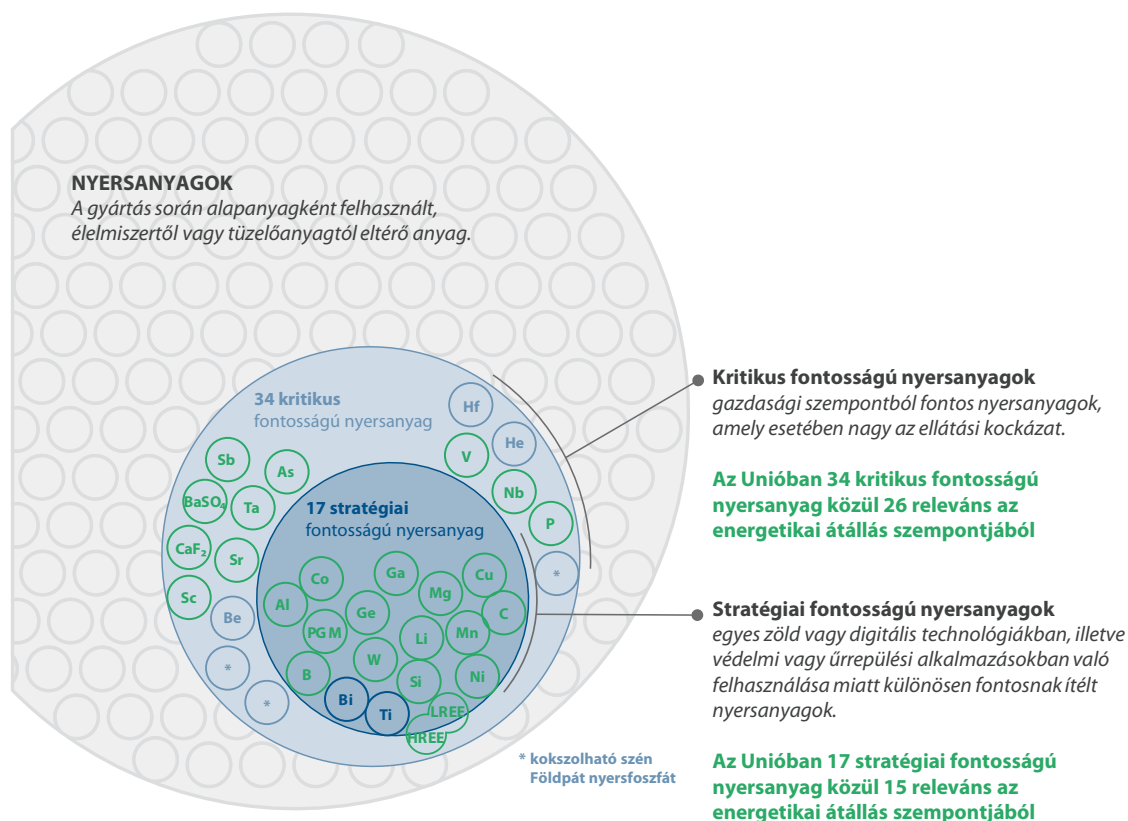
Megállapításaink és ajánlásaink

06 A kritikus fontosságú nyersanyagokkal való biztonságos ellátás érdekében az Európai Unió törekszik az import diverzifikálására, a belföldi termelés növelésére és az erőforrásokkal való fenntarthatóbb gazdálkodásra, de az e célkitűzések elérése terén jelentkező kihívásokat nehéz leküzdenie. Bár a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet meghatározza a stratégiai irányvonalat, azonban célértékeit nem támasztja alá indokolás, és az alapul szolgáló adatok sem megalapozottak. Az import diverzifikálására irányuló törekvések mindeddig még nem hoztak kézzelfogható eredményeket, és a belföldi termelés és az újrafeldolgozás terén szűk keresztmetszetek akadályozzák a haladást. Bár a gyorsabb engedélyezés és a nagyobb láthatóság mindenképpen előnyös a stratégiai projektek számára, számos projekt 2030-ra csak nehézségek árán fog ellátást biztosítani az Unió számára.

Az Unió nyersanyag-politikája meghatározza a stratégiai irányvonalat, de bizonytalan alapokon nyugszik

07 Az Unió jegyzékek formájában határozza meg a legfőbb nyersanyagokat. A kritikus fontosságú, azaz gazdaságilag fontos és ugyanakkor jelentős ellátási kockázatoknak kitett nyersanyagok első jegyzékét 2011-ben tették közzé, majd ezt öt másik jegyzék követte. Ezek mellett a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet 2024-ben egy 17 stratégiai fontosságú nyersanyagot tartalmazó jegyzéket vezetett be. Ez utóbbi a kritikus fontosságú nyersanyagok olyan alcsoportját határozza meg (**2. ábra**), amelyek különösen fontosak a stratégiai ágazatokhoz – többek között a megújulóenergia-ágazathoz – kapcsolódó, jövőbeli kereslet szempontjából. Megállapítottuk, hogy ezek a jegyzékek hasznos eszköznek bizonyulnak a rangsoroláshoz, és az ezekhez használt keresleti és kínálati adatok az évek során javultak. A kritikus, illetve a stratégiai fontosságú anyagok jegyzékeihez használt kereskedelmi adatokban azonban vannak hiányosságok, és a stratégiai anyagokra vonatkozó módszertannal és kereslet-előrejelzésekkel kapcsolatban is tapasztalhatók problémák. Ezek a hiányosságok mindkét jegyzék megbízhatóságát rontják (**25–30.** bekezdés).

2. ábra | Nyersanyagok halmazábrája

Megjegyzés: A kritikus fontosságú nyersanyagok között van a ritkaföldfémek két külön típusa is, nevezetesen a könnyű ritkaföldfémek és a nehéz ritkaföldfémek. A két csoport egyes elemei egyetlen stratégiai fontosságú nyersanyaghoz, az úgynevezett „állandó mágnesekhez használt ritkaföldfémekhez” tartoznak.

Forrás: Európai Számvevőszék.

- 08** A rendeletben meghatározott célok kijelölik az irányt a tagállamok és az ágazat számára, de ezek nem kötelező erejűek, csak a stratégiai fontosságú nyersanyagokra vonatkoznak, és nem támasztja őket alá indokolás. Emellett nincs olyan módszertan, amely súlyozással különböztetné meg az egyes anyagokat abból a szempontból, hogy mennyiben fontosak a célok eléréséhez. Az sem világos, hogy ezek az anyagok hogyan járulnak hozzá a megújuló energiáról és a nettó zéró iparról szóló uniós rendeletek céljainak eléréséhez (31–34. bekezdés).
- 09** A kritikus fontosságú nyersanyagokkal kapcsolatos kezdeményezésekre rendelkezésre áll uniós finanszírozás, de az szétaprózódik a különböző programok, eszközök és a Bizottság különböző főigazgatóságai között. A Bizottság nem követi nyomon e finanszírozás eredményeit, és mindeddig nem értékelte annak az uniós ellátásra gyakorolt hatásait. Eddig csak korlátozott mértékben használták fel az uniós finanszírozást nem uniós országokban megvalósuló projektek támogatására (35–38. bekezdés).

1. ajánlás

Az uniós nyersanyag-politika alapjainak megerősítése

A Bizottság:

- a) a kereskedelmi adatok részletességének javítása, valamint a stratégiai fontosságú nyersanyagokra vonatkozó módszertan és keresleti előrejelzések finomítása révén javítsa a kritikus és a stratégiai fontosságú nyersanyagok jegyzékének megbízhatóságát;
- b) biztosítsa, hogy a nyersanyagokra vonatkozó jövőbeli célokat kellő indokolás támassza alá, és tisztázza, hogy azok hogyan járulnak hozzá a megújuló energiáról, illetve a nettó zéró iparról szóló uniós rendeletek célkitűzéseihez;
- c) vezessen be egyértelmű módszertant, amely súlyozással különbözteti meg az egyes nyersanyagokat abból a szempontból, hogy mennyiben fontosak a nyersanyagcélok eléréséhez;
- d) kövesse nyomon a kritikus fontosságú nyersanyagokkal kapcsolatos projektek és kezdeményezések uniós finanszírozását, és értékelje annak az uniós ellátásra gyakorolt hatásait.

Megvalósítás céldátuma: 2027

Az import diverzifikálására irányuló törekvések eddig még nem hoztak kézzelfogható eredményeket

- 10** Az Unió jelenleg nagymértékben függ a nem uniós országokból származó nyersanyagimporttól. A kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet értelmében a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy 2030-ra a 17 stratégiai fontosságú nyersanyag legfeljebb 65%-a származzon egyetlen nem uniós országból. Jelenleg a feldolgozási szakaszban az energetikai átállás szempontjából releváns négy stratégiai fontosságú nyersanyag (lítium, magnézium, gallium és ritkaföldfémek) meghaladja ezt a küszöbértéket. Ami a kitermelést illeti, az Unió bőrellátásának több mint 65%-a egyetlen nem uniós országból származik (39–40. bekezdés).

- 11** Az Unió az elmúlt években – többek között szabadkereskedelmi megállapodások kötése révén – fokozta a kritikus fontosságú nyersanyagokkal kapcsolatos külső tevékenységeit. Nem világos azonban, hogy ezek milyen mértékben eredményeztek növekedést az ellátásban, mivel jelenleg nem állnak rendelkezésre számszerűsített információk. A kereskedelem torzulásai és a geopolitikai válságok ugyanakkor veszélyeztetik az Unió ellátásbiztonságát (42–48. bekezdés).
- 12** Megállapítottuk, hogy az import diverzifikálására irányuló egyéb fellépések, például a nem uniós országokkal kialakított stratégiai partnerségek és ütemtervek javítják ugyan az együttműködést, de nemigen járulnak hozzá a kritikus fontosságú nyersanyagok ellátásának biztonságához. Bár a Bizottság általában nyomon követi a végrehajtás előrehaladását, azt nem kíséri figyelemmel, hogy e kezdeményezések milyen hatást gyakorolnak az ellátásra. A kézzelfogható eredmények hiánya részben az ütemtervek hiányának vagy késedelmes végrehajtásának, részben pedig az Unió nyersanyagellátására irányuló konkrét projektek hiányának tudható be (49–53. bekezdés).

2. ajánlás

Annak biztosítása, hogy az import diverzifikálására irányuló fellépések a kritikus fontosságú nyersanyagok biztonságosabb ellátását eredményezzék

A Bizottság:

- a) elemezze a kritikus fontosságú nyersanyagokra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazó uniós kereskedelmi megállapodások hatását, és határozza meg, hogy ezek a megállapodások javítják-e az ellátásbiztonságot az Unióban a kritikus fontosságú nyersanyagok tekintetében, majd ennek alapján javítsa a jövőbeli megállapodásokat;
- b) rendszeresen végezzen értékelést a stratégiai partnerségekről annak meghatározása érdekében, hogy azok milyen mértékben járulnak hozzá az Unió kritikus fontosságú nyersanyagokkal való ellátásához, és határozza meg azokat a sikeres kezdeményezéseket, amelyeket érdemes replikálni az ilyen partnerségek megvalósulásának jobb támogatása érdekében.

Megvalósítás céldátuma: 2026

A belföldi termelés fejlődését pénzügyi, jogi és adminisztratív akadályok gátolják

- 13** A kritikus fontosságú nyersanyagok előállításához feltárássra, kitermelésre és feldolgozásra van szükség, amelyeket csak korlátozott mértékben végeznek az Unióban. A kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet nem kötelező erejű célt tűz ki a stratégiai fontosságú anyagok belföldi kitermelésének 10%-ra, valamint a feldolgozás 40%-ra való növelésére. Megállapítottuk, hogy ezen a területen pénzügyi, jogi és adminisztratív akadályok nehezítik az előrelépést.
- 14** Az Unióban a nyersanyag-lelőhelyek feltárása továbbra sem kellően fejlett. Az „általános feltárás” javítására, azaz annak megállapítására irányuló fellépések, hogy léteznek-e kiaknázásra alkalmas erőforrások, csak épphogy megkezdődtek, elsősorban az [EuroGeoSurveys](#) és a tagállami feltárási programok révén. A koncentráltabb és intenzívebb „célzott ásványkincs-feltárás” nagy kockázatú és kisebb sikerességi aránnyal járó törekvés ([57–60.](#) bekezdés).
- 15** A kritikus fontosságú nyersanyagok feldolgozása többnyire az Unión kívül történik. Az Unión belüli feldolgozást a technológia hiánya és a létesítmények számának csökkenése hátráltatja. 2025-ben a Bizottság egy sor tevékenységet indított az ágazatok széles körében a versenyképesség növelése és a magas energiaköltségek csökkentése érdekében. Jelenleg még korai lenne felmérni, hogy ezek a kezdeményezések hogyan és milyen mértékben járulnak majd hozzá a kritikus fontosságú nyersanyagok feldolgozásával kapcsolatos helyzet javításához az Unióban ([61–64.](#) bekezdés).
- 16** A tagállami kormányok és az európai állami bankok a tervek szerint a korábbinál több beruházást fognak irányítani ebbe az ágazatba. Az Unióban azonban a feltárás, a bányászat és a feldolgozás jelenleg komoly nehézségekkel küzd a finanszírozás biztosítása terén. A beruházások megkönnyítése érdekében a Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy 2021 végéig beépíti a bányászat és feldolgozás fenntartható finanszírozásának kritériumait az uniós taxonómiába, de erről eddig nem terjesztett elő javaslatot ([65–69.](#) bekezdés).
- 17** A hosszadalmas és összetett engedélyezés még mindig komoly akadályt jelent, ami késlelteti az uniós bányászati projektek elindítását. Az adminisztratív akadályok mellett környezetvédelmi és társadalmi megfontolások is befolyásolják az engedélyezési eljárásokhoz szükséges időt. A Bizottság tisztázta a Natura 2000 területeken történő kitermelés feltételeit, a víz-keretirányelv kapcsán azonban nem tette meg ugyanezt. Emellett – elsősorban egyablakos megoldások bevezetése révén – megkezdte a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet szerinti engedélyezéssel kapcsolatos nehézségek kezelését is ([70–75.](#) bekezdés).

3. ajánlás

A kritikus fontosságú nyersanyagok uniós előállításának előrehaladását akadályozó finanszírozási nehézségek kezelése

A Bizottság folytasson konzultációt a kritikus fontosságú nyersanyagok feltárására, kitermelésére és feldolgozására irányuló beruházások megkönnyítését célzó, tényeken alapuló ajánlások kidolgozása érdekében, és mérlegelje vonatkozó szakpolitikai intézkedések bevezetését.

Megvalósítás céldátuma: 2027

Nem használják ki teljes mértékben a fenntartható erőforrás-gazdálkodásban rejlő lehetőségeket

- 18** A fenntartható erőforrás-gazdálkodás – a körforgásosság, a helyettesítés és az erőforrás-hatékonyság révén – csökkentheti a kritikus fontosságú nyersanyagok iránti uniós keresletet. A kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet meghatározó lépést jelent ezen anyagok körforgásosságának javítása felé, és kiegészíti a meglévő jogszabályokat. A rendelet egy nem kötelező erejű célértéket határoz meg, amelynek értelmében 2030-ra az Unió stratégiai fontosságú nyersanyagai legalább 25%-ának újrafeldolgozott forrásokból kell származnia, emellett nemzeti körforgásossági terveket is bevezet.
- 19** Az elsődleges kritikus fontosságú nyersanyagok (vagyis közvetlenül a természetből kinyert erőforrások) iránti uniós szükségletek csökkentésére irányuló, az erőforrás-gazdálkodásban rejlő potenciált azonban nem használják ki teljes mértékben. A [nettó zéró iparról szóló rendelet](#) például, amely a nettó zéró technológiák uniós gyártási kapacitásának növelésére összpontosít, nem tárgyalja az anyagok helyettesítésének kérdését. A Bizottság végrehajtási jogi aktusainak késedelmes elfogadása miatt valószínűleg késni fog a nemzeti körforgásossági tervek elkészítése és végrehajtása is. Emellett a legtöbb uniós újrafeldolgozási cél nem ösztönzi sem az egyes anyagok újrafeldolgozását, sem az újrafeldolgozott anyagok elterjedését ([78–86. bekezdés](#)).

20 Emellett az olyan piaci akadályok, mint a magas feldolgozási költségek, az anyagok korlátozott rendelkezésre állása és a technológiával kapcsolatos problémák, továbbra is gátat szabnak az uniós újrafeldolgozási ágazat versenyképességének. Bár az újrafeldolgozás egyes kritikus fontosságú nyersanyagok esetében már gazdaságilag életképes, ott, ahol kisebb mennyiségeket használnak fel, még mindig kevésbé fejlett. Az újabb jogszabályok célja a kritikus fontosságú nyersanyagok újrafeldolgozhatóságának további javítása címkézési követelmények révén és azáltal, hogy már a terméktervezési szakaszban előmozdítják a körforgásossággal kapcsolatos szempontok figyelembevételét. Ugyanakkor továbbra is fennállnak szabályozási (pl. a hulladékkereskedelmet érintő) és piaci akadályok, amelyek behatárolják az újrafeldolgozási műveletek kereskedelmi életképességét (87–90. bekezdés).

4. ajánlás

A fenntartható erőforrás-gazdálkodás jobb kihasználása az elsődleges kritikus fontosságú nyersanyagoktól való függőség csökkentése érdekében

A Bizottság:

- a) a nettó zéró iparról szóló rendelet felülvizsgálata során mérlegelje a kritikus fontosságú nyersanyagok helyettesítésének bevonását a rendelet hatálya alá, különösen a terméktervezés innovációjának előmozdítása révén;
- b) amennyiben technikailag megvalósítható, mérlegelje az egyes kritikus fontosságú nyersanyagokra vonatkozó kötelező újrafeldolgozási célértékek, valamint a kritikus fontosságú nyersanyagokat tartalmazó hulladékra vonatkozó reális gyűjtési és hasznosítási célértékek bevezetését a releváns jogszabályok keretében;
- c) javítsa a kritikus fontosságú nyersanyagok újrafeldolgozási műveleteinek kereskedelmi életképességét egyrészt az Unióba irányuló behozatalnak, másrészt a kritikus fontosságú nyersanyagokat tartalmazó hulladék Unión belüli szállításának további megkönnyítése révén.

Megvalósítás céldátuma: 2029

Az „uniós stratégiai projekt” címke járhat előnyökkel, de számos projekt 2030-ra csak nehézségek árán fog ellátást biztosítani az Unió számára

- 21** A kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet által bevezetett új stratégiai projektek potenciálisan javíthatják a belföldi kitermelést, feldolgozást és újrafeldolgozást az Unióban. A stratégiai minősített projektek esetében gyorsabb engedélyezésre van lehetőség és nagyobb láthatóság biztosított. Ugyanakkor számos tényező korlátozza az uniós stratégiai projekt mint eszköz hozzáadott értékét. Először is, az engedélyek megadása elleni fellebbezések továbbra is okozhatnak késedelmet. Másodsor, a rendelet nem rendelkezik a stratégiai projektek uniós finanszírozásáról. Harmadszor, 2025 novemberéig a Bizottság mindössze két pályázati felhívást tett közzé e projektek kapcsán – egyet 2024 májusában és egyet 2025 szeptemberében –, noha a rendelet 2025-től kezdődően legalább évi négy nyílt pályázati felhívást ír elő. Emellett a stratégiai projektek csak a stratégiai fontosságú nyersanyagokra, nem pedig az összes kritikus fontosságú nyersanyagra irányulnak. Az energetikai átállás szempontjából létfontosságú egyéb anyagokkal kapcsolatos projektek ezért nem is ismerhetők el stratégiainak (91–99. bekezdés).
- 22** Számos kiválasztott projekt 2030-ig csak nehézségek árán fog ellátást biztosítani az Unió számára, különösen azok, amelyek még a fejlesztés korai szakaszában vannak, vagy amelyeknél hiányoznak az uniós székhelyű ügyfelekkel kötött, a beruházás eredményének hasznosítására vonatkozó (offtake) megállapodások. 2030-hoz közeledve egyre kevésbé valószínű, hogy a jövőbeli projektek még hozzá tudnának járulni a 2030-as célértékekhez (100–104. bekezdés).

5. ajánlás

Az uniós stratégiai projektek hozzáadott értékének növelése

A Bizottság a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet 2029. évi értékelésének részeként fontolja meg, hogy a stratégiai projektek támogathatóságát több, az energetikai átállás szempontjából releváns kritikus fontosságú nyersanyagra is kiterjessze, ugyanakkor részesítse előnyben azokat a projekteket, amelyek offtake megállapodásokat kötöttek uniós székhelyű fogyasztókkal, és tegye lehetővé hosszabb távú projektek kiválasztását.

Megvalósítás céldátuma: 2029

02

Észrevételeinkről részletesebben

Az Unió nyersanyag-politikája meghatározza a stratégiai irányvonalat, de bizonytalan alapokon nyugszik

- 23** Jelentésünk e részében azt értékeljük, hogy szilárd alapokon nyugszik-e a kritikus fontosságú nyersanyagokra vonatkozó uniós szakpolitika. Az Európai Unió [minőségi jogalkotásra vonatkozó elveivel](#) összhangban a szakpolitikai döntéshozatalnak megbízható adatokon és indokoláson kell alapulnia.
- 24** A kritikus fontosságú nyersanyagokkal való biztonságos ellátás biztosítása tekintetében a következőket értékeltük:
- hogyan választotta ki a Bizottság, hogy mely nyersanyagokra összpontosítson,
  - megfelelőek-e a kitűzött célok,
  - a Bizottság ki tudja-e mutatni, hogy az uniós finanszírozás milyen hatást fejtett ki a kritikus fontosságú nyersanyagokkal való ellátásra.

Az uniós jegyzékek meghatározzák a legfőbb nyersanyagokat, de az alapul szolgáló adatok, előrejelzések és módszertan hiányosak

- 25** A Bizottság 2011-ben, az ellátási zavarokkal kapcsolatos növekvő aggodalmakra reagálva megkezdte első kritikussági értékelését, hogy megállapítsa, melyek a gazdaságilag fontos, ugyanakkor jelentős ellátási kockázatokkal érintett kritikus fontosságú nyersanyagok¹. A legutóbbi, 2023-ban összeállított jegyzék a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet részét képezi (CRMA). A Bizottság által meghatározott 34 kritikus fontosságú anyagból a legfőbb megújulóenergia-technológiákhoz 26-ra van szükség (3. ábra).

---

¹ https://rmis.jrc.ec.europa.eu/uploads/crm-report-on-critical-raw-materials_en.pdf.

3. ábra | A megújulóenergia-technológiákhoz kritikus fontosságú nyersanyagokra van szükség

	 Elektrolizátorok	 Szélerőművek	 Megújuló energiaforrásokhoz használt lítium-ion akkumulátorok	 Hőszivattyúk	 Fotovoltaikus napelemek
Alumínium/bauxit	●	●	●	●	●
Réz	●	●	●	●	●
Nikkel	●	●	●	●	●
Szilícium	●	●		●	●
Mangán	●	●	●	●	
Bór	●	●		●	●
Nehéz ritkaföldfémek	●	●		●	
Könnyű ritkaföldfémek	●	●		●	
Kobalt	●		●		
Természetes grafit	●		●		
A platinacsoportba tartozó fémek	●			●	
Barit	●				
Magnézium	●				
Szkandium	●				
Stroncium	●				
Tantál	●				
Volfrám	●				
Vanádium	●				
Nióbium	●	●			
Antimon					●
Arzén					●
Lítium			●		
Foszfor			●		●
Folypát			●	●	●
Gallium					●
Germánium					●

Forrás: JRC, Supply chain analysis and material demand forecast in strategic technologies and sectors in the EU – A foresight study (Az ellátási lánc elemzése és anyagigény-előrejelzés az EU stratégiai jelentőségű technológiáiban és ágazataiban – Előrettekintési tanulmány), 2023.

- 26** A rendelet 17 stratégiai fontosságú nyersanyagot (SRM) is bevezetett, amelyek a kritikus fontosságú nyersanyagok alcsoportját képezik. Ezek az anyagok az Unió zöld, digitális, védelmi és űrrepülési ágazata által használt stratégiai technológiák szempontjából tekintendők alapvető fontosságúnak. Az Unió mindkét jegyzéket arra használja, hogy figyelmét elsősorban az európai gazdasághoz alapvetően szükséges anyagokra összpontosítsa. Megállapítottuk, hogy ezek a jegyzékek hasznos eszközöknek bizonyulnak a prioritások meghatározásához és az energetikai átállás stratégiai tervezéséhez.
- 27** Elemeztük a kritikus és a stratégiai fontosságú nyersanyagok kiválasztására vonatkozó bizottsági módszertant, és megvizsgáltuk, hogy ez a kiválasztás megbízható adatokon alapul-e. Ellenőrzési munkánk eredményeit az **1. táblázat** mutatja be. Itt láthatók a kritikus fontosságú és a stratégiai fontosságú anyagok jegyzékei közötti főbb különbségek, de rámutatunk az ezen anyagok meghatározásával kapcsolatos hiányosságokra is.

1. táblázat | Kritikus fontosságú nyersanyagok és stratégiai fontosságú nyersanyagok: főbb különbségek és hiányosságok

	CRM	SRM
Meghatározás	Az Unió számára gazdaságilag fontos nyersanyagok, amelyeket magas ellátási kockázat érint	A kritikus fontosságú nyersanyagok egy részhalmaza, amely alapvető fontosságú a stratégiai technológiák és ágazatok számára.
Szakpolitikai hatások	Alacsonyabb szakpolitikai prioritás (pl. standard engedélyezés).	Nagyobb szakpolitikai prioritás, külön szabályokkal (pl. gyorsabb engedélyezés, „stratégiai projekt” jelölés, az ellátási láncra vonatkozó célzott intézkedések).
Időbeli irány és lefedettség	Visszatekintő koncepció, amely a múltbeli ellátási kockázatokon, a jelenlegi gazdasági jelentőségen és a meglévő piaci adatokon alapul.	Előretekintő koncepció, amely a stratégiai technológiák relevanciáján és az előre jelzett keresletnövekedésen alapul.
Módszertan	Szilárd és átlátható módszertan, amely 2011 óta tovább javult.	Nincs megfelelően kidolgozott módszertan; a CRMA-rendelet felvázolja a stratégiai fontosságú nyersanyagok kiválasztásának általános megközelítését, de nem határozza meg, hogy a különböző kiválasztási kritériumokat hogyan kell súlyozni és rangsorolni.
Átláthatóság	Külső szakértők által támogatott részletes és rendszeres elemzés, amelynek eredményeit egy átfogó tanulmányban tették közzé	A Bizottság értékelése nem átlátható, annak eredményeit (a stratégiai fontosságú nyersanyagok jegyzékén kívül) nem tették közzé.
Az adatforrások teljessége és az előrejelzések	2011 óta minden elemzés egyre több anyagot használ (<i>II. melléklet</i>). Az adatok általános minősége javult, különösen a termelési adatok részletessége tekintetében, de az adatok továbbra is hiányosak, elsősorban az újrafeldolgozott nyersanyagok (<i>III. melléklet</i>) és a kereskedelem (<i>IV. melléklet</i>) tekintetében.	A jelenlegi keresleti előrejelzések nem teszik lehetővé a nyersanyagok, illetve az Unióba importált összetevőkben már jelen lévő kritikus fontosságú nyersanyagok iránti uniós kereslet közötti különbségtételt. Egyes megújulóenergia-technológiák (például geotermikus energia, vízenergia) és a villamosenergia-hálózatok iránti keresletet nem prognosztizálták. A Bizottság a CRMA-rendelet szerinti SRM-kritériumokhoz valós idejű adatok helyett helyettesítő adatokat használ.
Az adatok időszerűsége	Elavult adatok (pl. a 2016–2020-as időszakra vonatkozó 2023. évi értékelés).	Elavult adatok (pl. a 2016–2020-as időszakra vonatkozó 2023. évi értékelés)

pozitív

vegyes kép

jelentős hiányosságok

Forrás: Az Európai Számvevőszék elemzése.

- 28** Összehasonlítottuk továbbá az uniós jegyzékeket az Ausztrália, India, Japán, Dél-Korea, az Egyesült Királyság és az Egyesült Államok által közzétett hasonló jegyzékekkel. Az Unió által a megújulóenergia-technológiák szempontjából relevánsként azonosított valamennyi anyag szerepelt legalább egy ilyen jegyzéken ([V. melléklet](#)). Az energetikai átállás szempontjából rendkívül fontosnak ítélt tellúr és indium² azonban különös módon nem szerepel a jelenlegi uniós jegyzékekben: ez azért érdekes, mert ezeket az elemeket öt, illetve hat jegyzék is tartalmazza az általunk elemzett országokban.
- 29** Amint azt a kritikusságot értékelő tanulmány³ is elismerte, és az [1. táblázatban](#) szereplő elemzésünk is megerősítette, az adatokkal kapcsolatos problémák csökkentik a kritikus fontosságú nyersanyagok kiválasztási folyamatának megbízhatóságát. A stratégiai fontosságú nyersanyagok esetében ugyanezt a problémát az adatokkal és előrejelzésekkel kapcsolatos problémák és módszertani hiányosságok is súlyosbítják. A feltárt hiányosságok összességében mindkét jegyzék megbízhatóságát gyengítik.
- 30** Értékeljük továbbá a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet új nyomonkövetési rendelkezéseit is ([VI. melléklet](#)). Megállapítottuk, hogy e rendelkezések javíthatják az adatok rendelkezésre állását. Ezek a rendelkezések azonban nem kezelik a kereskedelmi adatokkal kapcsolatos problémákat, sem a kereslet-előrejelzés jelenlegi korlátait, tehát nem minden megújulóenergia-technológiát és gyártási igényt fednek le.

A stratégiai fontosságú nyersanyagokra vonatkozó célok irányt mutatnak, de azokat nem támasztja alá indokolás

- 31** A kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet 2030-ig elérendő, nem kötelező erejű célértékeket (a rendeletben „referenciaértékeket”) határoz meg a stratégiai fontosságú nyersanyagok kitermelésére, feldolgozására, újrafeldolgozására és importdiverzifikációjára vonatkozóan ([4. ábra](#)). A stratégiainak nem minősülő kritikus anyagokra vonatkozóan nincsenek célértékek. Az ágazati érdekelt felekkel készített interjúink és a valamennyi tagállamnak elküldött felmérésünk azt mutatja, hogy ezek a célok széles körben üdvözlendők, amennyiben nem kötelező erejűek.

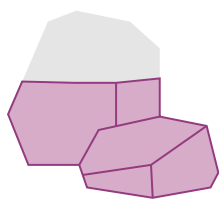
² [Constructing a ranking of critical materials for the global energy transition](#), IRENA.

³ [Study on the critical raw materials for the EU 2023](#) – az Európai Unió Kiadóhivatala, 3.4. fejezet: *Limitations of the criticality assessments*.

4. ábra | A célok nem kötelező erejűek, és csak a stratégiai fontosságú nyersanyagokra vonatkoznak

Az import diverzifikálása

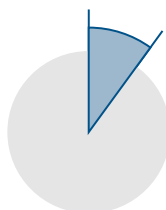
egyetlen harmadik országból: **≤ 65%**

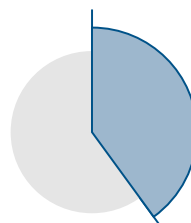
az Unió stratégiai fontosságú nyersanyagokkal való ellátásán belül

Az Unió belföldi termelési kapacitásának növelése

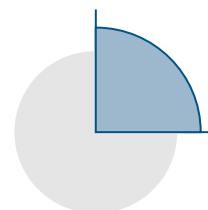
kitermelés:
legalább
10%

feldolgozás:
legalább
40%

újrafeldolgozás:
legalább
25%

a stratégiai fontosságú nyersanyagok éves uniós felhasználásán belül

Forrás: Európai Számvevőszék.

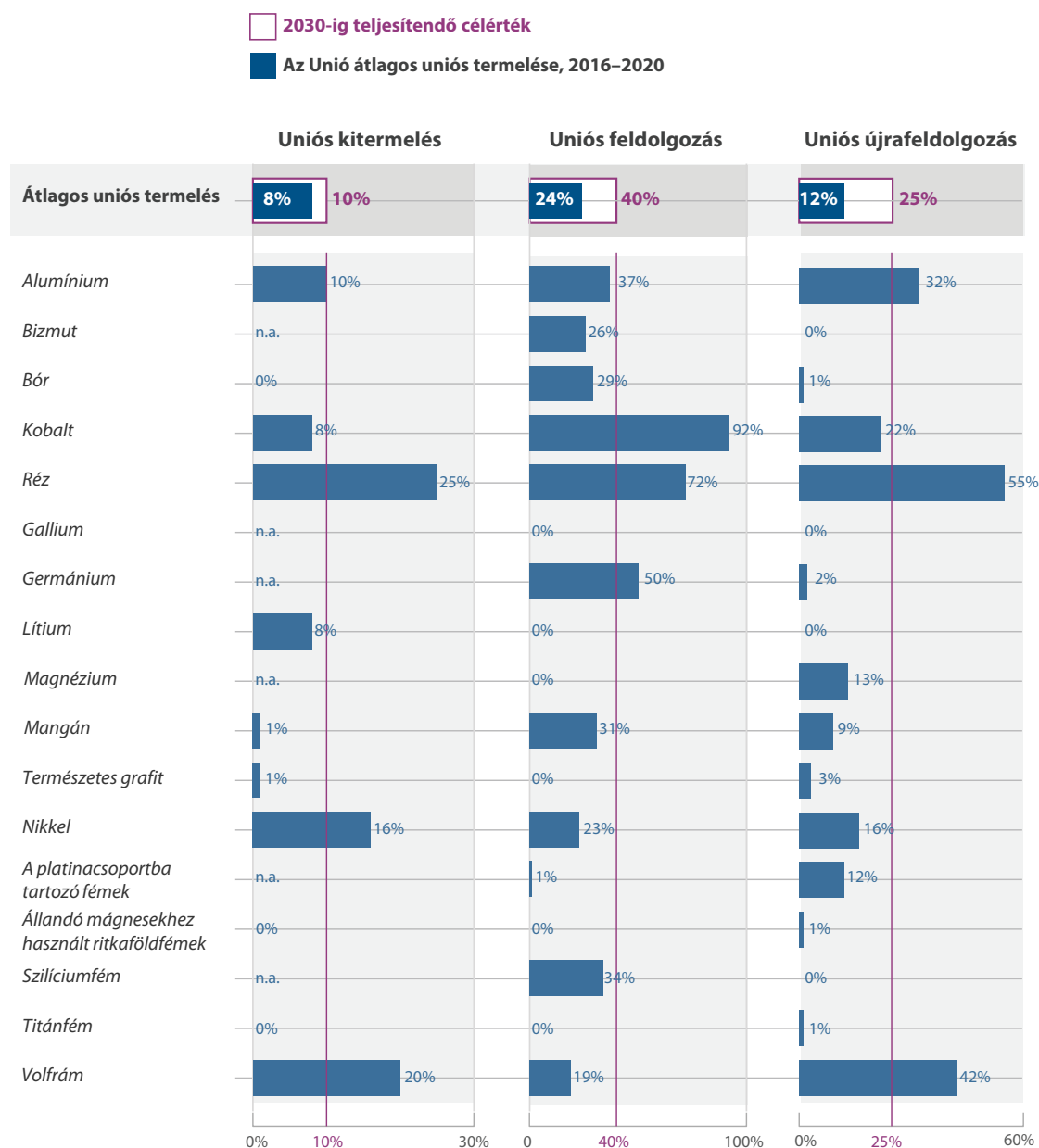
32 Megvizsgáltuk, hogyan határozták meg a célértékeket, és a következőket állapítottuk meg:

- sem a CRMA-rendeletben, sem a 2023. évi [hatásvizsgálatban](#), sem bármely más nyilvános vagy belső bizottsági dokumentumban nem támasztották alá indokolással, hogy a Bizottság javaslata alapján hogyan határozták meg a diverzifikációs, kitermelési, feldolgozási és újrafeldolgozási célokat;
- nincs arra utaló jelzés, hogy a célértékek elérése hogyan és milyen mértékben járul hozzá a megújuló energiára vonatkozó uniós célokhoz, illetve hogy azok hogyan kapcsolódnak a [nettó zéró iparról szóló rendelet](#) célkitűzéseihöz;
- a célértékek meghatározásakor rendelkezésre álló információk adathiányok és elavult adatok miatt nem voltak teljesen megbízhatóak ([1. táblázat](#)).

33 Emellett a kitermelésre, feldolgozásra és újrafeldolgozásra vonatkozó, 2030-ra elérendő célértékek mindegyike az összes érintett stratégiai fontosságú nyersanyag összesített célértékét fejezi ki. Ez csökkenti általános jelentőségüket, mivel anélkül is elérhetők, hogy az egyes anyagok tekintetében szükségszerűen végbemenne javulás. Emellett nincs módszertan annak súlyozására, hogy az egyes stratégiai fontosságú nyersanyagok mennyiben járulnak hozzá a célértékek eléréséhez.

34 Elemzésünk azt mutatja, hogy az e célértékek mögött meghúzódó indokok nem egyértelműek. Megállapítottuk, hogy e célértékek egyike nem volt sokkal magasabb az alapértéknél. Becslésünk szerint a célértékek meghatározásakor az Unió összes stratégiai fontosságú nyersanyagra vonatkozó bányászati kapacitása már az Unió éves fogyasztásának mintegy 8%-át tette ki, ami megközelíti a 10%-os célt. Számos egyedi anyag, például a természetes grafit vagy a ritkaföldfémek esetében azonban az Unió messze nem érte még el a célszintet. Az újrafeldolgozást illetően úgy becsültük, hogy a cél meghatározásakor a kapacitás 12% körül volt, körülbelül félúton a 25%-os cél felé. A feldolgozás esetében becslésünk szerint a kapacitás mintegy 24%-ot tesz ki, ami szintén messze elmarad a 40%-os céltől (**5. ábra**).

5. ábra | Átlagos uniós termelési kapacitás és a 2030-ra elérendő célok felé tett haladás

„n. a.”: vagy nincs ilyen szakasz, vagy a Bizottság szerint az értékelés ebben a szakaszban nem lenne indokolt. A vonatkozó anyagokat ezért nem vettük figyelembe a számításunk során.

Megjegyzés: Az átlagos uniós termelési kapacitás az a tipikus mennyiség, amelyet egy adott nyersanyagból az Unió a meglévő ipari létesítményeinek és erőforrásainak felhasználásával évente átlagosan elő tud állítani.

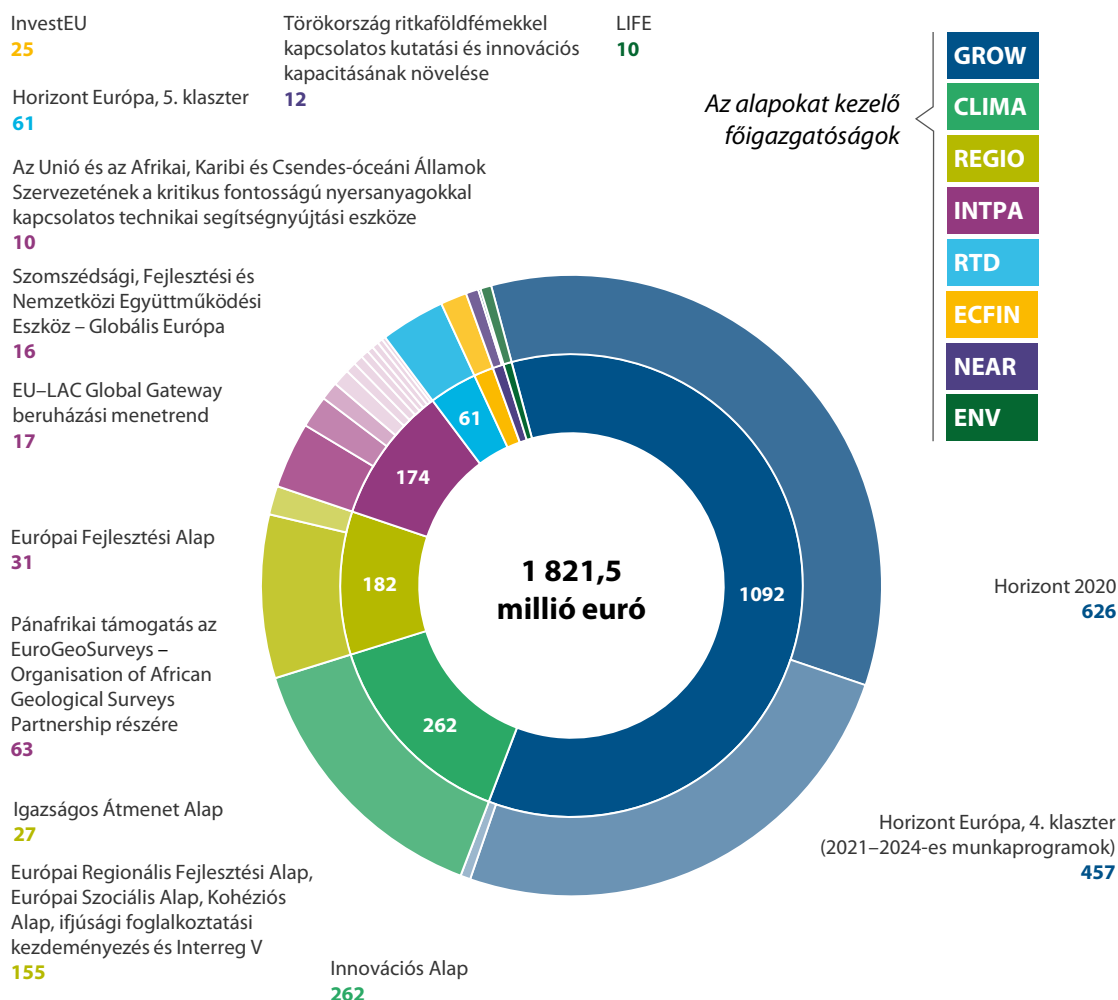
Forrás: A Számvevőszék elemzése, a Bizottságtól kapott információk alapján.

Nem egyértelmű, hogy az uniós finanszírozás milyen hatással van a kritikus fontosságú nyersanyagok kínálatára

- 35** Az uniós nyersanyag-politika végrehajtásával kapcsolatos intézkedéseket különböző olyan uniós programok finanszírozzák, amelyek többek között támogatják az import diverzifikálását, és előmozdítják az újrafeldolgozást, valamint a kutatást és az innovációt. A Bizottság adatai szerint a 2014–2020-as és a 2021–2027-es időszakban több mint 1,8 milliárd eurót különítettek el a kritikus fontosságú nyersanyagokkal kapcsolatos kezdeményezésekre. A legjelentősebb hozzájárulások a Horizont 2020 és a Horizont Európa programból származnak, ezeket az innovációs, a kohéziós és a fejlesztési alapok követik [\(6. ábra\)](#).

6. ábra | A kritikus fontosságú nyersanyagok uniós finanszírozása és kezelése széttagolt (2014–2027)

(millió euró)

Megjegyzés: A táblázat a kötelezettségvállalásokat, illetve a kifizetéseket tartalmazza, a hiteleket és a garanciákat azonban nem. Ha mindkét számadat rendelkezésre állt, a magasabb összeget vettük figyelembe.

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottságtól kapott információk alapján.

36 A kritikus fontosságú nyersanyagokkal kapcsolatos, Unió által finanszírozott kezdeményezésekre és projektekre vonatkozó információk több bizottsági főigazgatóság között szétszórtan állnak rendelkezésre. Megállapítottuk, hogy mivel a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret nem határozza meg prioritásként a kritikus fontosságú nyersanyagokat, az elért eredményeket nem követik megfelelően nyomon, és a Bizottság nem elemezte a kezdeményezések uniós ellátásra gyakorolt hatásait. Uniós finanszírozásban részesültek például a nyersanyagok fenntartható használatára – többek között a hulladékfeldolgozásra, a **fejlett anyagokra** és a helyettesítésre – irányuló projektek. E finanszírozás hatásait azonban a Bizottság nem tudja kimutatni.

- 37** Ezenkívül a 2020. évi cselekvési terv kifejezetten megemlíti a végrehajtásához felhasználandó forrásokat, és ezek között a Horizont Európa programot és az Európai Regionális Fejlesztési Alapot. A Bizottság bizonyítani tudja, hogy ezeket a forrásokat a cselekvési terv projektjeinek támogatására használta fel. Azt ugyanakkor nem tudja alátámasztani, hogy e támogatás milyen hatással járt a kritikus fontosságú nyersanyagokkal való ellátásra.
- 38** Emellett a 2020. évi cselekvési terv azt javasolta, hogy a Bizottság, a tagállamok és az egyéb érdekelttek dolgozzanak ki finanszírozási mechanizmust a kritikus fontosságú nyersanyagokkal kapcsolatos, Unión kívüli projektek számára. 2025 júniusában azonban a Bizottság elismerte, hogy az ilyen projektek támogatására felhasznált uniós finanszírozás továbbra is „viszonylag korlátozott” mértékű, és nem tudja, hogy ezek a források mennyiben fognak eredményesen bevonni magánberuházásokat⁴.

Az import diverzifikálására irányuló törekvések eddig még nem hoztak kézzelfogható eredményeket

- 39** A legtöbb kritikus fontosságú nyersanyag – köztük az energetikai átállás szempontjából releváns 26 nyersanyag – esetében az Unió a nem uniós országokból származó behozataltól függ. Tíz ilyen anyag esetében az Unió teljes mértékben függ a behozataltól (**7. ábra**).

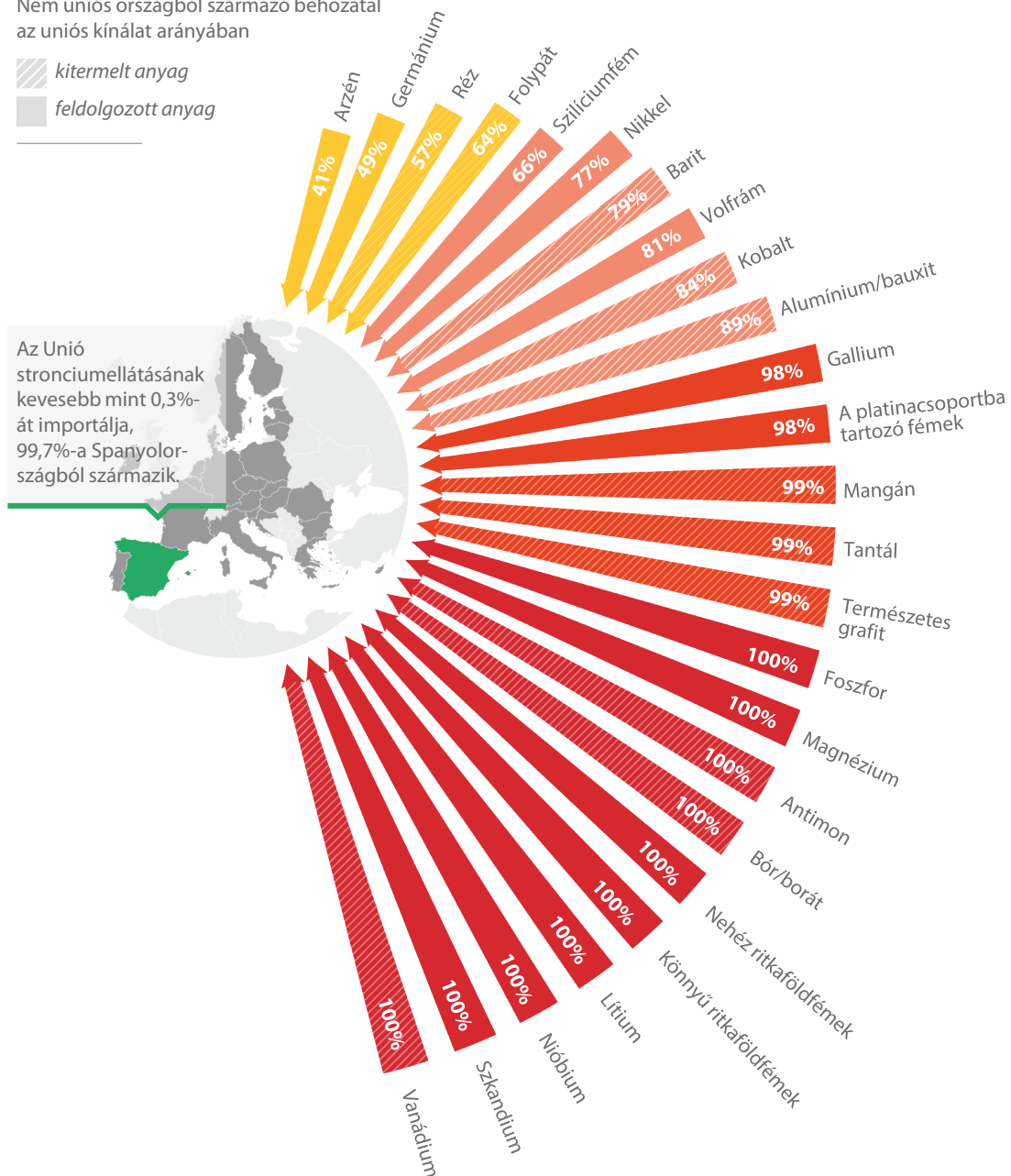
---

⁴ A DG INTPA válasza a Számvevőszék kérdőívére, 2025 június 2.

7. ábra | Az Unió nagymértékben függ a kritikus fontosságú nyersanyagok behozatalától

Nem uniós országból származó behozatal az uniós kínálat arányában

 kitermelt anyag
 feldolgozott anyag

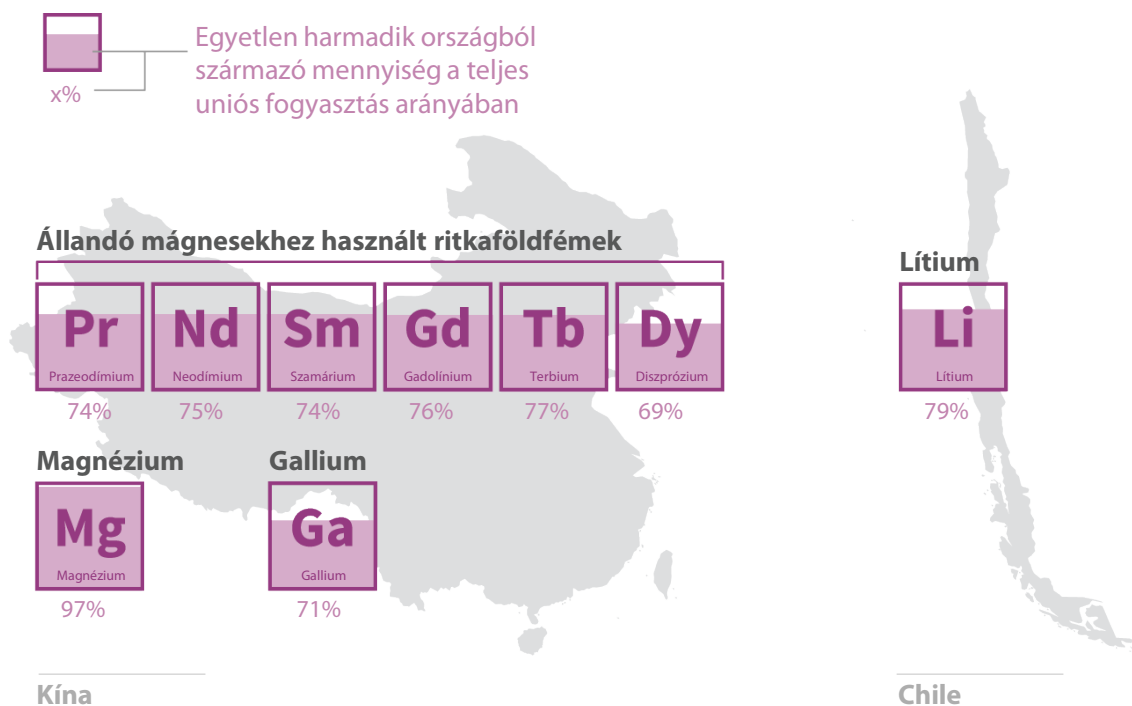

Megjegyzés: Az importfüggőség az Unión kívülről szállított kritikus fontosságú nyersanyagok százalékos arányát jelenti, és azt jelzi, hogy az Unió a kereslet kielégítése érdekében mennyiben támaszkodik az importra. Minél magasabb az érték, annál nagyobb a kiszolgáltatottság a külső ellátási zavarokkal szemben.

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottságtól kapott információk (2016–2020) alapján.

40 Az e függőséghez kapcsolódó kockázatok csökkentése érdekében a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet nem kötelező erejű célértéket határoz meg, amely szerint 2030-ra az egyes stratégiai fontosságú nyersanyagok legfeljebb 65%-a származhat egyetlen nem uniós országból, akár feldolgozatlan állapotban, akár bármely feldolgozási szakaszban. A kitermelési szakaszban (azaz a feldolgozatlan stratégiai nyersanyagokat tekintve) jelenleg egy esetben haladja meg a 65%-ot az uniós függőség, mégpedig a bór esetében (ennek az anyagnak a 99%-a Törökországból kerül behozatalra). A feldolgozási szakaszban ez a következő négy, az energetikai átállás szempontjából releváns stratégiai anyag esetében van így: lítium (Chile), valamint magnézium, gallium és ritkaföldfémek (Kína) (**8. ábra**).

8. ábra | Az Unió egyetlen országtól való, 65%-ot meghaladó mértékű függősége egyes feldolgozott stratégiai fontosságú nyersanyagok tekintetében

Forrás: Európai Számvevőszék, a DG GROW 2025. januári adatai alapján.

41 Az Unió függőségének kezeléséhez jelentős erőfeszítésekre van szükség, ami nem uniós országokkal való együttműködést tesz szükségessé. Ezt szem előtt tartva értékeltük, hogy a nem uniós országokkal folytatott uniós együttműködési mechanizmusok fő típusai kézzelfogható eredményeket hoztak-e, és a kritikus fontosságú nyersanyagok diverzifikáltabb behozatalához vezettek-e. A következőket vizsgáltuk meg:

- a szabad kereskedelemmel kapcsolatos és egyéb uniós külső tevékenységek;
- nem uniós országokkal kötött stratégiai partnerségek.

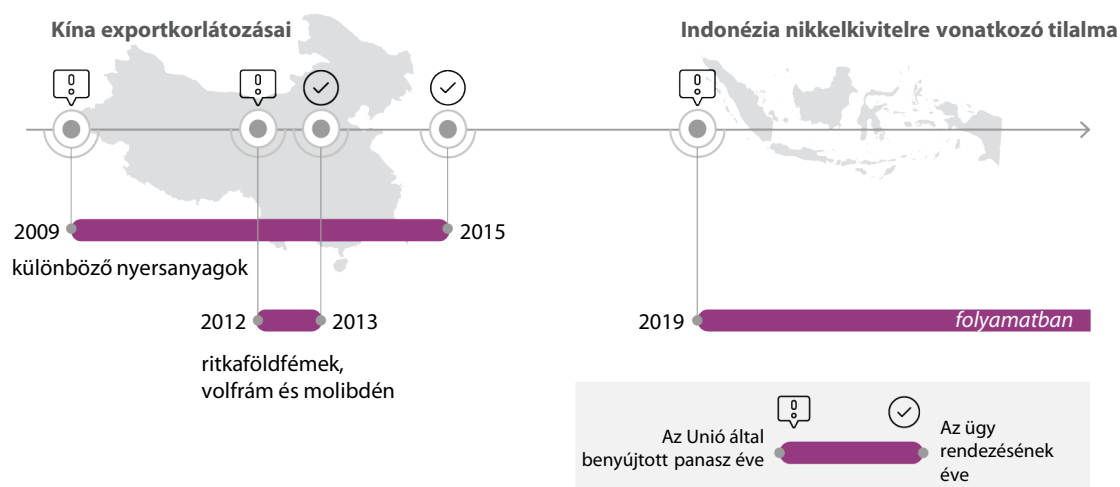
A kereskedelmi torzulások korlátozzák a kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, és az Unió külső tevékenységeinek az ellátásra gyakorolt hatása nem határozható meg

- 42** A kritikus fontosságú nyersanyagok iránti uniós keresletet rövid, közép- és hosszú távon továbbra is nagyrészt a behozatal fogja kielégíteni. Az Unió ellátása szempontjából ezért alapvető fontosságúak a szabadkereskedelmi megállapodások és az Unió egyéb külső tevékenységei, amelyek lehetővé teszik az ilyen anyagokhoz való hozzáférést az Unión kívüli, erőforrásokban gazdag országokban. A 2020. évi cselekvési terv megállapította, hogy az Uniónak meg kell erősítenie a kereskedelempolitikai eszközöket, és együtt kell működnie a globális partnerekkel a torzulásmentes kereskedelem biztosítása érdekében.

A kereskedelmi torzulások és a geopolitikai kihívások miatt az Unió nehezebben fér hozzá a kritikus fontosságú nyersanyagokhoz

- 43** A szabadkereskedelmi megállapodásokkal és más külső tevékenységekkel kapcsolatos uniós erőfeszítések különösen fontosak, ha tekintetbe vesszük, hogy a globális kereskedelmi környezet egyre több kihívást rejt magában, és az Unió kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést geopolitikai feszültségek befolyásolják. Több alkalommal került sor arra, hogy ezen anyagok szabad kereskedelmét exportkorlátozások (pl. exporttilalmak) torzították, ami veszélyezteti az Unió ellátásbiztonságát. Ezeket a korlátozásokat az Unió kétoldalú szinten megtámadta és panaszt nyújtott be a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) felé (9. ábra).

9. ábra | Exportkorlátozások és uniós válaszok

Forrás: Európai Számvevőszék, a WTO és a DG TRADE információi alapján.

- 44** 2025 áprilisában Kína hét ritkaföldfémeket vett fel az [exportellenőrzési jegyzékbe](#), azokat exportengedélyhez kötötte, ami lelassította kivitelüket. Olyan anyagokról van szó, amelyek kulcsszerepet játszanak a szélturbinákban és számos más ipari ágazatban használt állandó mágnesek gyártásában (ezek mágneses tulajdonságaihoz semmilyen külső mágneses mezőre vagy villamos áramra nincs szükség). A Bizottság már kezdetben kétoldalú kapcsolatot vett fel a kínai hatóságokkal. 2025 júniusában a Bizottság létrehozott egy portált, amelynek segítségével a feldolgozóipar információkat nyújthat be a kiviteliengedély-kérelmezési eljárás állásáról. Sürgős esetekben a Bizottság ezt az információt továbbítja a kínai hatóságoknak gyorsított eljárás céljából. Az [Európai Unió kínai kereskedelmi kamarája](#) azonban arról számolt be, hogy – a 2025. augusztus és szeptember eleje között 22 európai vállalatától kapott információk alapján – a kínai hatóságok a 141 engedélykérelemből csak 19-et hagytak jóvá, és 121 „sürgős” kérelem még mindig függőben van. 2025 decemberéig az Unió nem nyújtott be panaszt a WTO felé.
- 45** A geopolitikai válságok szintén korlátozhatják az uniós ellátást. A Bizottság kereskedelmi adatai például azt mutatják, hogy a megújulóenergia-technológiák szempontjából releváns, Ukrajnából származó kritikus fontosságú nyersanyagok behozatala 2021 és 2024 között, az Ukrajna elleni orosz invázió következtében, évi mintegy 345 000 tonnáról mintegy 60 000 tonnára csökkent.

Az Unió fokozta a kritikus fontosságú nyersanyagokkal kapcsolatos külső tevékenységeit, de ennek az uniós ellátás megerősítésére gyakorolt hatása nem egyértelmű

- 46** Az elmúlt néhány évben az Unió fokozta arra irányuló erőfeszítéseit, hogy szabadkereskedelmi megállapodásokról tárgyaljon számos olyan nem uniós országgal, amelyek jelentős nyersanyagtartalékokkal vagy feldolgozási kapacitással rendelkeznek. Az Unió és az olyan országok közötti közelmúltbeli megállapodások, mint Chile, Mexikó, Új-Zéland és az Egyesült Királyság, külön fejezeteket és egyéb rendelkezéseket tartalmaznak az energiára és a nyersanyagokra vonatkozóan. E fejezetek célja, hogy biztosítsák az együttműködést, és egyenlő versenyfeltételeket teremtsenek a kereskedők és a befektetők számára, például azáltal, hogy korlátozzák a monopóliumok tisztességtelen exportellenőrzését. A Bizottság azonban jelenleg nem tudja kimutatni, hogy a szabadkereskedelmi megállapodások valóban hozzájárultak az Unió kritikus fontosságú nyersanyagokkal való ellátásának növeléséhez.

- 47** E megállapodásokon kívül a Bizottság egyéb külső tevékenységeket is végrehajtott, elsősorban az erőforrásokban gazdag országokból származó, kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférés megkönnyítése céljából. Ezt a témát beépítette a nem uniós országokkal (pl. Brazíliával, Dél-Afrikával) közösen kidolgozott többéves indikatív tervekbe, valamint más afrikai, közép-ázsiai és latin-amerikai országokkal közös regionális tervekbe. Olyan nem kötelező erejű tervezési dokumentumokról van szó, amelyek iránymutatásul szolgálnak egyes Unión kívüli országokkal folytatott uniós együttműködéshez és finanszírozáshoz. A nem uniós országokban folytatott egyéb tevékenységek között van továbbá az Angolával 2024 márciusában megkötött, a fenntartható beruházások megkönnyítéséről szóló megállapodás, valamint a Dél-Afrikával kötendő, a tiszta gazdaságot szolgáló kereskedelmi és beruházási partnerségről szóló (2025 márciusában megkezdett) tárgyalások. E tevékenységek többsége tervezési vagy korai szakaszban van, és eddig kevés konkrét eredmény született a kritikus fontosságú nyersanyagok kapcsán.
- 48** **2023-ban** az Unió és az Egyesült Államok szintén elkötelezte magát egy, a kritikus fontosságú ásványokról szóló jövőbeli EU–USA megállapodás megkötése mellett, a releváns ellátási láncok támogatása érdekében. A tárgyalásokat azonban 2024-ben felfüggesztették. Az Unió 2024. december 6-án, az EU–Mercosur partnerségi megállapodás kapcsán **politikai megállapodásra** jutott a kritikus fontosságú nyersanyagokban gazdag Argentínával, Brazíliával, Paraguay-jal és Uruguay-jal. E politikai megállapodás olyan **intézkedéseket** tartalmaz, amelyek csökkentik mind a kritikus fontosságú nyersanyagokra, mind az azokból előállított termékekre kivetett uniós vámokat, valamint olyan intézkedéseket, amelyek nagyobb kiszámíthatóságot biztosítanak az ellátási láncok számára. 2025 novemberéig azonban a megállapodás még nem lépett hatályba, mivel azt egyes Mercosur-országok, illetve uniós tagállamok még nem ratifikálták.

A stratégiai partnerségek javítják az együttműködést, de kevésbé járulnak hozzá az anyagellátás biztonságához

- 49** A kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet értelmében a stratégiai partnerség „az Unió és valamely harmadik ország közötti, a nyersanyag-értéklánccal kapcsolatos együttműködés fokozására irányuló kötelezettségvállalás, amelynek létrehozására kölcsönös érdeket képviselő fellépéseket meghatározó, nem kötelező erejű eszköz keretében kerül sor”⁵. A 2020. évi **cselekvési terv** már 2021-ben szorgalmazta stratégiai nemzetközi partnerségek kialakítását, kezdve Kanadával, az afrikai érdekelt országokkal és az **Unió szomszédságába** tartozó országokkal.

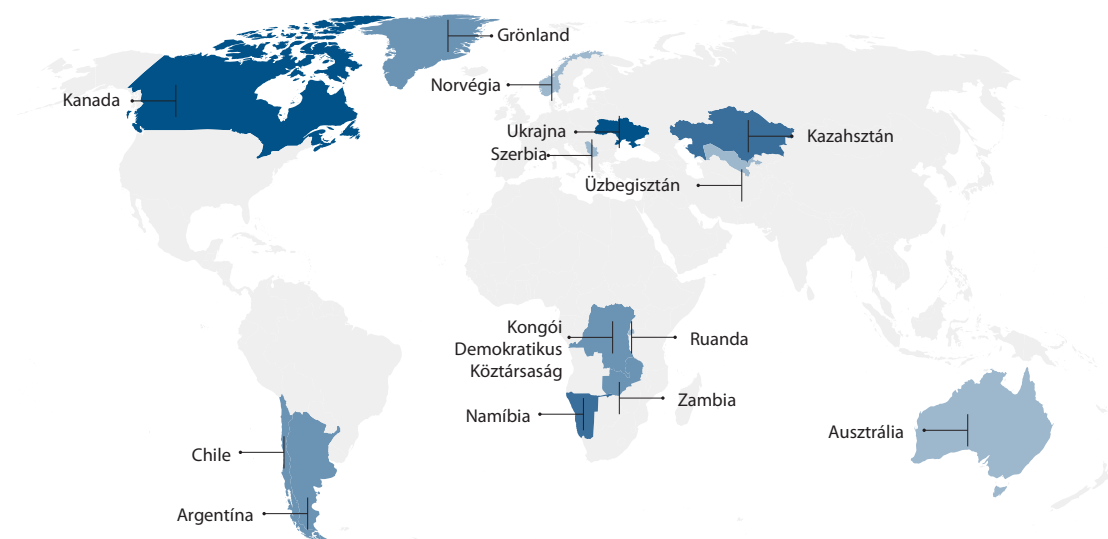
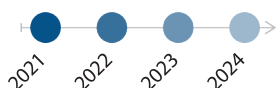
---

⁵ Az (EU) 2024/1252 rendelet 2. cikke.

50 2021 januárja és 2025 júniusa között az EU 14, nyersanyagokra (többek között kritikus és stratégiai fontosságú anyagokra) vonatkozó **stratégiai partnerséget** kötött nem uniós országokkal (**10. ábra**), beleértve a cselekvési tervben szereplő országokat is (**49. bekezdés**).

10. ábra | Az Unió és a nem uniós országok közötti stratégiai nyersanyag-partnerségek, 2025. június

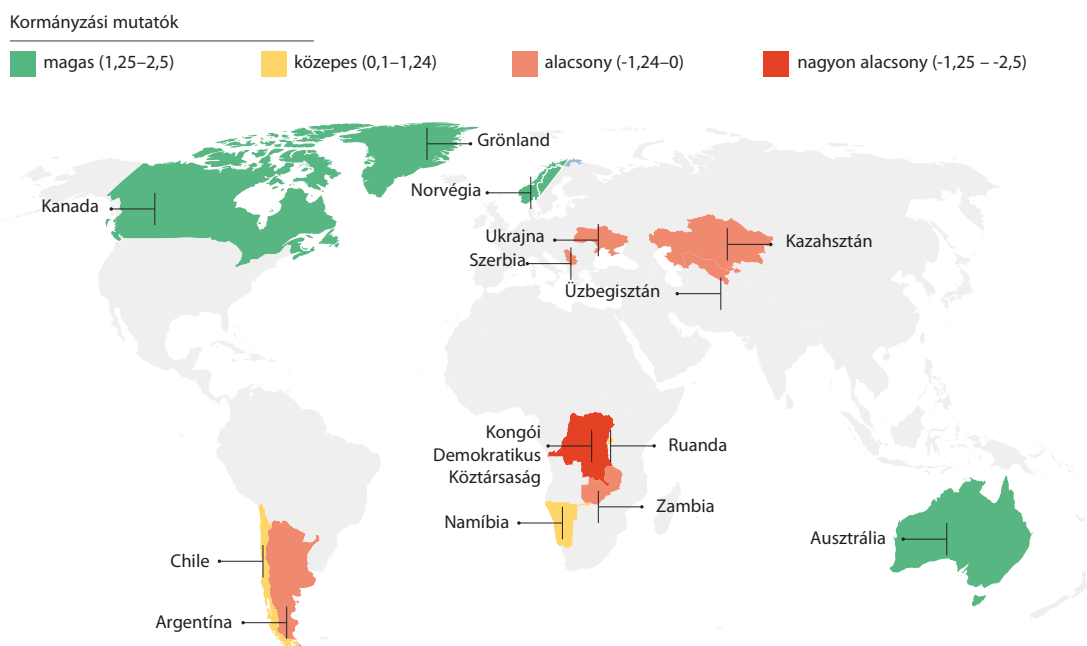
Mikor jött létre az éves partnerség:

Forrás: Európai Számvevőszék, az Európai Bizottság adatai alapján.

51 E partnerségek célja nem csupán a nyersanyagok kitermelése, hanem integrált értékláncok kialakítása. A 14 partnerségből hét olyan országban található, ahol a Világbank 2023. évi globális kormányzási mutatói szerint alacsony a kormányzási pontszám (**11. ábra**). A partnerségek keretében megállapodások kötésére kerül sor egyes, az ezekben az országokban működő vállalatokat érintő, kormányzással kapcsolatos kihívások kezelésére. Ennek ellenére az Unió ellátásának stabilitása szempontjából továbbra is vannak kockázatok.

11. ábra | A partnerségi országok fele alacsony pontszámot ért el a kormányzás terén

Megjegyzés: A Számvevőszék elemzése a „vélemény nyilvánítás és elszámoltathatóság”, a „politikai stabilitás és az erőszak/terrorizmus hiánya”, a „kormányzati hatékonyság”, a „jogállamiság” és a „korrupció féken tartása” dimenziók átlagát mutatja.

Forrás: Európai Számvevőszék, a globális kormányzati mutatók alapján, 2023.

52 A 14 stratégiai partnerség alapján 12 ütemterv került kidolgozásra (lásd: az [1. háttérmagyarázat](#) példája), kettő pedig még függőben van, annak ellenére, hogy a partnerségi megállapodásokban kötelezettség szerepelt arra nézve, hogy azokat az aláírástól számított hat hónapon belül véglegesítik. Az ütemtervek a partnerség végrehajtására irányuló intézkedéseket foglalnak magukban, többek között a geológiai feltárás, a kutatás és az innováció terén az értéklánc mentén folytatott megerősített együttműködésre, a készségekre és a képzésre, valamint a bevált gyakorlatok előmozdítására vonatkozóan.

1. háttérmagyarázat

A nyersanyagokkal kapcsolatos EU–Ukrajna stratégiai partnerség

A [nyersanyag-információs rendszer](#) szerint globális szinten Ukrajna a gallium harmadik, a szilíciumfém negyedik és a titán ötödik legjelentősebb termelője. Ukrajna jelentős [lítiumlelőhelyekkel](#) és jelentős mennyiségű grafittal, magnéziummal és tantállal is rendelkezik, amelyek mindegyike szerepel a kritikus, illetve a stratégiai fontosságú nyersanyagok uniós jegyzékén, és meghatározó szerepet játszik az energetikai átállás szempontjából.

2021-ben az Unió és Ukrajna egyetértési megállapodást írt alá stratégiai partnerség elindításáról azzal a céllal, hogy diverzifikálják, megerősítsék és biztosítsák mindkét fél kritikus fontosságú nyersanyagokkal való ellátását. Azóta két ütemtervet fogadtak el (a 2021–2022-es, illetve a 2023–2024-es időszakra), amelyek többek között olyan intézkedéseket tartalmaznak, mint a nemzeti geológiai portál fejlesztése (és ezen belül az értékes geológiai jelentések digitalizálása), a szükséges jogszabályok előkészítéséhez nyújtott technikai segítségnyújtás és Ukrajna kritikus fontosságú nyersanyag ágazatában a beruházási lehetőségek előmozdítása.

Oroszország Ukrajna elleni háborúja ellenére a partnerek folytatták az EU–Ukrajna stratégiai partnerség végrehajtását. Elkészítették és elfogadták a 2025–2026-os időszakra szóló harmadik ütemterv közös tevékenységeinek jegyzékét, a jóváhagyás az uniós és az ukrán hatóságok közötti levélváltás útján történt. Az Unió ugyanakkor 2025-ben stratégiai projektnek választotta a [Balakhivka graphite deposit projektet](#).

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottság információi és az Európai Unió geológiai szolgálatai alapján.

- 53** Az ütemtervek elemzésekor kiderült számunkra, hogy mindössze hat tartalmaz végrehajtási határidőket. Bár a Bizottság nyomon követi, hogy az ütemtervekben szereplő intézkedések végrehajtásra kerülnek-e, azoknak a kritikus fontosságú nyersanyagokkal való ellátásra, illetve a stratégiai fontosságú nyersanyagokra vonatkozó uniós célérték elérésére gyakorolt hatását nem értékeli. Emellett az intézkedések csak kismértékben járulnak hozzá az anyagellátás biztonságához. A stratégiai partnerség 14 országából származó, az energetikai átállás szempontjából releváns nyersanyagokra vonatkozóan rendelkezésre álló kereskedelmi adatok azt mutatják, hogy az ezekből az országokból származó behozatal 2020 és 2024 között 13 vizsgált nyersanyag esetében voltaképpen csökkent, míg 13 másik nyersanyag esetében nőtt, egy esetében pedig stabil maradt ([12. ábra](#)).

12. ábra | A stratégiai partnerség országaiból származó nyersanyagimport alakulása

Anyag	2020. évi import (tonna)	2024. évi import (tonna)	Változás (%)
Folypát	26 932,6	5,3	-100% ↓
Stroncium	0,2	0,0	-98% ↓
Cérium	4,8	0,1	-97% ↓
Magnézium	64,5	1,9	-97% ↓
Barit	12 807,0	3 007,7	-77% ↓
Ródium	0,009	0,003	-67% ↓
Kobalt	16 172,3	5 572,5	-66% ↓
Grafit	24 576,8	16 326,0	-34% ↓
Lítium	15 315,3	12 527,8	-18% ↓
Szilíciumfém	189 247,2	167 008,2	-12% ↓
Borát	2 795,3	2 652,4	-5% ↓
Vanádium	100,5	95,6	-5% ↓
Nikkel	209 353,8	206 424,3	-1% ↓
Íridium	0,001	0,001	0% ↔
Réz	1 563 407,7	1 680 231,3	7% →
Mangán	563 543,3	609 375,8	8% →
Germánium	1 057,9	1 390,0	31% →
Nióbium	2 577,2	4 134,6	60% →
Volfrám	123,3	313,7	154% →
Gallium	1,2	3,5	192% →
Antimon	15,4	52,0	237% →
Platina	0,1	0,5	529% →
Palládium	0,1	0,8	715% →
Alumínium	29 300,5	416 727,2	1 322% ↑
Diszprózium	0,03	33,8	124 941% ↑
Nyersfoszfát	6,1	7 743,4	127 321% ↑
Foszfor	0,02	53 008,8	252 422 948% ↑

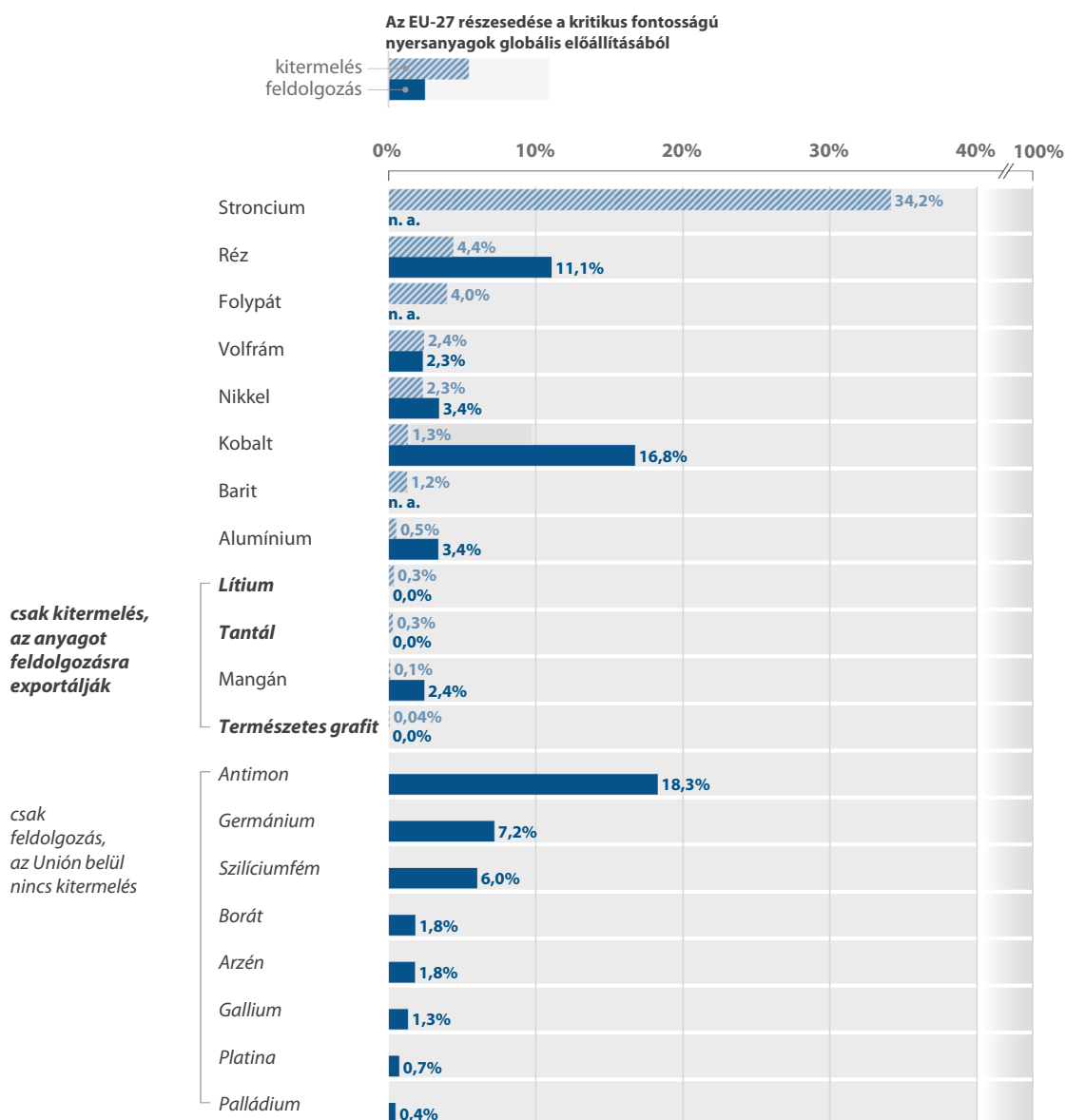
Megjegyzés: 2020-ban nem rögzítettek arzén-, praeodímium-, illetve szkandiumbehozatalt a partnerországokból, így azokat a további elemzések során nem vettük figyelembe.

Forrás: A Számvevőszék elemzése a [COMEXT](#) adatai alapján.

A belföldi termelés fejlődését pénzügyi, jogi és adminisztratív akadályok gátolják

54 A kritikus fontosságú nyersanyagok előállítását az anyagok kitermelését és feldolgozását értjük, azok többsége ugyanis nem használható fel természetes formájában. Az Unió csak bizonyos nyers ásványokat és fémeket állít elő, és ezek mennyisége a globális kibocsátáshoz képest kicsi (**13. ábra**).

13. ábra | Az Unió csak bizonyos nyers ásványokat és fémeket állít elő

Megjegyzés: Az ábra a kritikus fontosságú nyersanyagok uniós kitermelésének és feldolgozásának a globális termeléshez viszonyított arányát mutatja – 2016–2020-as átlag (> 0%).

Forrás: A Számvevőszék elemzése a DG GROW 2025. januári adatai alapján.

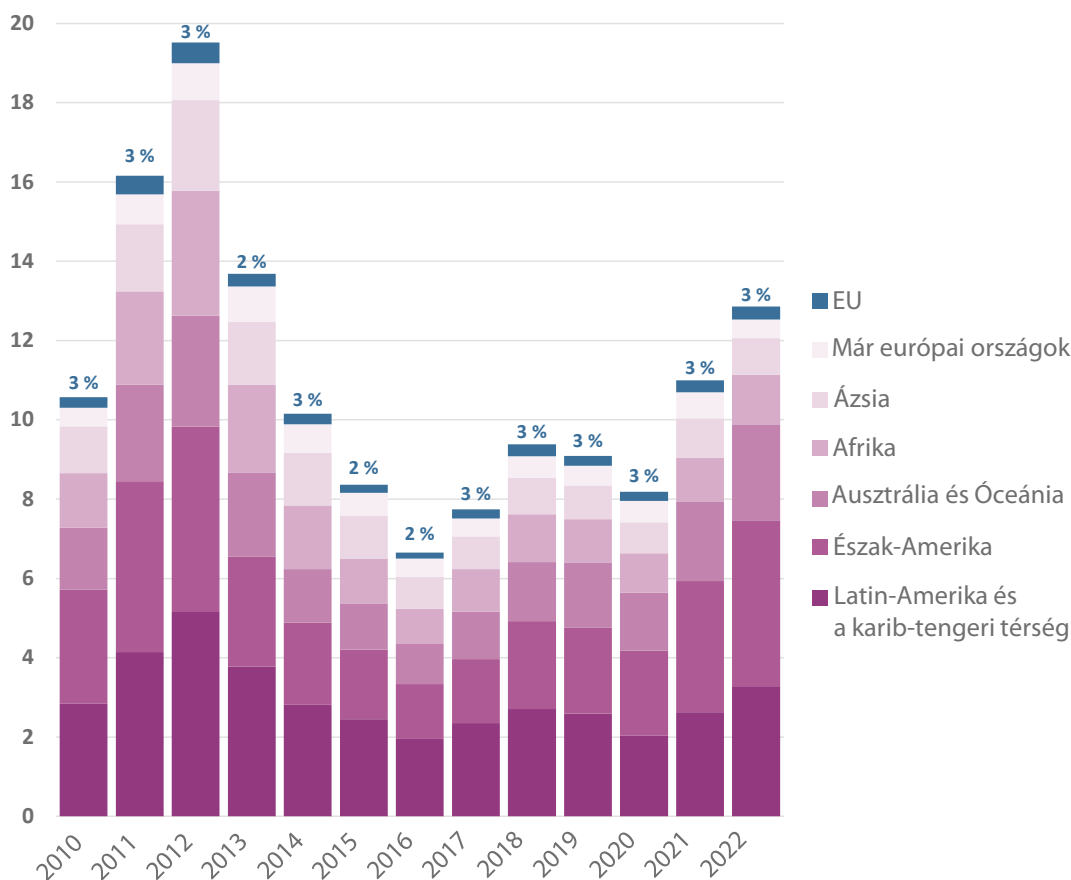
- 55** Az uniós termelési helyzet javítása érdekében a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet nem kötelező erejű célértékeket határoz meg a belföldi kitermelésre és feldolgozásra vonatkozóan. 2030-ra a stratégiai fontosságú nyersanyagok uniós fogyasztásának a kitermelés tekintetében legalább 10%-ban, a feldolgozás tekintetében pedig legalább 40%-ban belföldi forrásból kell származnia.
- 56** Megvizsgáltuk, hogy az uniós kezdeményezések sikeresen előmozdították-e a kritikus fontosságú nyersanyagok belföldi előállítását Európában. Elsősorban azt vizsgáltuk meg, hogy eredményesen kezelték-e azokat a fő akadályokat, amelyekről széles körben ismert, hogy akadályozzák az előrehaladást, nevezetesen az alábbiakat:
- a feltárás hiánya;
  - technológiák és létesítmények hiánya;
  - a finanszírozás hiánya;
  - a hosszadalmas engedélyezési eljárások.

A feltárás kockázatos és nem kellően fejlett

- 57** Annak meghatározásához, hogy a kritikus fontosságú nyersanyagok bányászhatók-e, és ha igen, hol, elengedhetetlen a geológiai helyzet pontos megértése. Számos uniós régióban nem kellően fejlett az „általános feltárás”, és további erőfeszítésekre van szükség a potenciális lelőhelyek meglétének, minőségének és mennyiségének megfelelő értékeléséhez. A CRMA 2023. évi [hatásvizsgálata](#) megállapította, hogy az elmúlt évtizedekben a tagállamok nem ruháztak be általános feltárásba (a globális feltárási kiadások mintegy 2–3%-a), és emiatt nem rendelkeznek kellő ismerettel a kritikus fontosságú nyersanyagokban rejlő tényleges uniós potenciálról (lásd: [14. ábra](#)).

14. ábra | Globális feltérési kiadások, 2010–2022*

A feltérás költségvetése (milliárd euró)

* Az adatok a következőkre fordított kiadásokat foglalják magukban: arany, ezüst, nem nemesfémek (réz, nikkel, cink és ólom), kobalt, lítium, molibdén, platinacsoportba tartozó fémek, gyémántok, triurán-oxid, ritkaföldfémek, hamuzsír és foszfát.

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottságtól kapott információk alapján.

58 Az Unió törekszik a páneurópai geológiai adatok javítására és harmonizálására. Az [EuroGeoSurveys](#) – egy 37 európai geológiai felmérési szervezetet tömörítő ernyőszervezet – például az adatinfrastruktúrához, geológiai adatokhoz és térképekhez való páneurópai nyílt hozzáféréseken dolgozik. Az EuroGeoSurveys által koordinált [Geological Service for Europe](#) (európai geológiai szolgálat) nevű projekt például közel 20 millió euró összegű Horizont Európa finanszírozásban részesült.

- 59** A kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet értelmében a tagállamoknak 2025. május 24-ig nemzeti feltérési programokat kellett kidolgozniuk, és azokat közölniük kellett a Bizottsággal. E programok célja, hogy segítsék a tagállamokat a kritikus fontosságú nyersanyagok új lelőhelyeinek felderítésében, feltérképezésük javításában és az adatok közös uniós szintű adatbázisban történő konszolidálásában. Mindez az Unió egész területén fejlesztheti a geológiai feltérést. Hat hónappal a határidő után azonban hat tagállam még mindig nem ismertette nemzeti programját a Bizottsággal.
- 60** A lehetséges erőforrások meghatározását követően a szakosodott cégek „célzott feltérést” végeznek, amelynek során értékelik a bányászati projekt megvalósíthatóságát. Ehhez előzetes tapasztalatra van szükség, és az ilyen tevékenység magas költségekkel és kockázatokkal is jár, mivel a célzott feltérásoknak csak töredéke vezet sikeres bányászati projektekhez⁶. Ezt az arányt általában úgy határozzák meg, hogy **1000 feltérésből körülbelül 1 eredményez sikeres projektet**.

A feldolgozást a technológia hiánya és a létesítmények csökkenő száma hátráltatja az Unióban

- 61** A nyersanyag ércből, ásványból, növényi termékből vagy hulladékból történő átalakítása speciális technológiát és szaktudást igényel. A ritkaföldfémek feldolgozása például a modern kohászat egyik legösszetettebb kihívása, és az elmúlt évtizedekben Kína szerzett **technológiai vezető szerepet** ebben az ágazatban⁷. Jelenleg a ritkaföldfém-feldolgozás 100%-át az Unión kívül, főként Kínában végzik (**7. ábra**).
- 62** A kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet ambiciózus törekvése, hogy 2030-ra a stratégiai fontosságú nyersanyagok 40%-át az Unióban dolgozzák fel. Egyelőre úgy tűnik, hogy az Unió még messze van e szint elérésétől (**5. ábra**), jelenleg ugyanis a legtöbb kritikus fontosságú nyersanyagot nagyrészt az Unió kívül dolgozzák fel. Valójában az Unió feldolgozási kapacitása jelenleg inkább megszűnőben van, és amint azt a CRMA-rendeletre kapcsolódó 2023. évi **hatásvizsgálat** is megállapította, bizonytalan, hogy képes lesz-e talpra állni. A világ bányászati adatainak elemzése alapján például kiderül, hogy a 2019–2023-as időszakban az EU-27 nyersalumínium-feldolgozási kapacitásának mintegy felét elveszítette.

---

⁶ A CRMA-rendeletre (SWD(2023) 161 final) vonatkozó bizottsági hatásvizsgálat, 4. szövegdoboz: A kritikus fontosságú nyersanyagok értékláncának szakaszai.

⁷ Ismail, N.A., Said, S.N.A. *Patent landscape analysis of rare-earth extraction: innovations, challenges, and geopolitical implications*, *Chemical Monthly* 156, 811–835. o. (2025).

- 63** Az energiaigényes műveletek⁸, például az olvasztás és a feldolgozás versenyképességét érintő fő tényezők közé tartoznak például a magas energiaköltségek. A villamosenergia-költségek is átlagosan magasabbak az Unióban, mint a világ más régióiban.
- 64** 2025 tavaszán a Bizottság közzétette az európai acél- és fémipari cselekvési tervet, a tisztaipar-megállapodást és a megfizethető energiára vonatkozó cselekvési tervet. E kezdeményezések keretében számos intézkedést jelentettek be annak érdekében, hogy az ágazatok széles körében (többek között a kritikus fontosságú nyersanyagok terén) megerősítsék az Unió versenyképességét, és emellett a magas energiaköltségekkel is foglalkoztak. Jelenleg még túl korai lenne felmérni, hogy ezek a kezdeményezések hogyan és milyen mértékben járulnak hozzá a kritikus fontosságú nyersanyagok feldolgozásával kapcsolatos helyzet javításához az Unióban.

A kritikus fontosságú nyersanyagok feltárásának, bányászatának és feldolgozásának finanszírozása még kezdő szakaszban van az Unióban

- 65** Az Unióban kevés a korai szakaszban végzett feltárási tevékenységekre irányuló beruházás (60. bekezdés). Amint a 2020. évi cselekvési terv is kiemelte, a feltárással kapcsolatos ösztönzők és a finanszírozás hiánya komoly akadályt jelent a kritikus fontosságú nyersanyagokkal kapcsolatos új projektek elindításában. A CRMA-rendelettel kapcsolódó 2023. évi hatásvizsgálat megállapította, hogy a feltárást végző legtöbb európai vállalat nem uniós székhelyű, és a magas kockázatok miatt a legtöbb pénzügyi intézmény kerüli a feltárási projektek finanszírozását (60. bekezdés).

---

⁸ Draghi, M. (2024). *The Future of European Competitiveness – Part B, In-depth analysis and recommendations*, 92. o.

- 66** A bányászati, illetve az integrált (bányászati és feldolgozási) projektek finanszírozását a finanszírozási ágazat is magas kockázatúnak tekintette. Az érdekelt felek számos olyan tényezőt határoztak meg, amelyek befolyásolják a bankképességet. Ezek a következők: a kritikus fontosságú nyersanyagok heterogenitása, környezeti és társadalmi aggályok, az energiaárak, az árak ingadozása és a projektek időtartamának hosszúsága. Ezenkívül a feldolgozási projektek finanszírozásához a kritikus fontosságú nyersanyagokkal való stabil és biztonságos ellátásra lenne szükség, ez azonban jelenleg számos ilyen nyersanyag esetében nem adott⁹. Ezért fennáll a veszélye annak, hogy az Unió erőfeszítései ördögi körbe kerülnek, mivel az ellátás hiánya akadályozza a feldolgozási projektek kidolgozását, ezzel viszont csökken az ellátás biztosításának lendülete.
- 67** A kritikus fontosságú nyersanyagokhoz kapcsolódó tevékenységek finanszírozásához elengedhetetlenül szükség van beruházásra. A közelmúltban az európai állami bankok, többek között az EBB és az EBRD növelték a kritikus fontosságú nyersanyagok feltárásába, bányászatába és feldolgozásába történő beruházásokhoz nyújtott támogatások volumenét. Az EBRD és az Unió – az uniós társfinanszírozású **JUMP** projekt részeként – 50 millió euró összegű **közös eszközt** hozott létre feltárási célú tőkebefektetések biztosítására. Az EBB csoport 2025 márciusában indított, a kritikus fontosságú nyersanyagokra vonatkozó új stratégiai kezdeményezésével az EBB – 2 milliárd euró éves költségvetéssel – arra törekszik, hogy a kritikus fontosságú nyersanyagok teljes értékláncában projekteket finanszírozzon, és hozzájáruljon a CRMA-rendelet célkitűzéseéhez.
- 68** A kritikus fontosságú nyersanyagokba történő beruházások megkönnyítése érdekében a Bizottság **kötelezettséget vállalt** arra, hogy a taxonómiáról szóló, felhatalmazáson alapuló jogi aktusok révén 2021 végéig fenntartható finanszírozási kritériumokat dolgoz ki a bányászati, nyersanyag-kitermelő és feldolgozó ágazatokra vonatkozóan. Négy évvel később ez még mindig nem történt meg. A Bizottság 2025 áprilisában **javaslatot** kapott az érintett munkacsoporttól az uniós taxonómia oly módon történő aktualizálására, hogy az magában foglalja egyes kritikus fontosságú nyersanyagok (a lítium, a nikkel és a réz) bányászatát és finomítását. Az EBB szerint ugyanakkor a rendkívül szigorú fenntartható finanszírozási kritériumok kedvezőtlen hatással lehetnek a kritikus fontosságú nyersanyagokkal kapcsolatos projektek támogathatóságára, és nehezíthetik az ilyen projektek finanszírozását.
- 69** A magánberuházások bevonására irányuló erőfeszítéseken kívül a közelmúltban több olyan nemzeti kezdeményezés is indult, amely a közfinanszírozásnak a feltárás, bányászat és feldolgozás támogatására történő felhasználására irányul (lásd: **2. háttérmagyarázat**).

---

⁹ A CRMA-rendeletre (COM(2023) 160 final) vonatkozó bizottsági hatásvizsgálat, 184–185. o.

2. háttérmagyarázat

A kritikus fontosságú nyersanyagokkal kapcsolatos tevékenységek támogatására irányuló tagállami erőfeszítések

2024-ben az állami tulajdonú német fejlesztési bank, a KfW a német gazdaság kritikus fontosságú nyersanyagokkal való fenntartható ellátásának támogatása érdekében a kormány nevében **1 milliárd euró összegű, kritikus fontosságú nyersanyagokat támogató alapot** hozott létre. Az egyes projektek a tervek szerint **50 és 150 millió euró** közötti összegben részesülnek. Az első projektek előzetes vizsgálata 2025 júliusában kezdődött meg.

Más tagállamok, például **Franciaország** és **Olaszország** szintén tervbe vették, illetve már megkezdték a nemzeti nyersanyagalapok létrehozását.

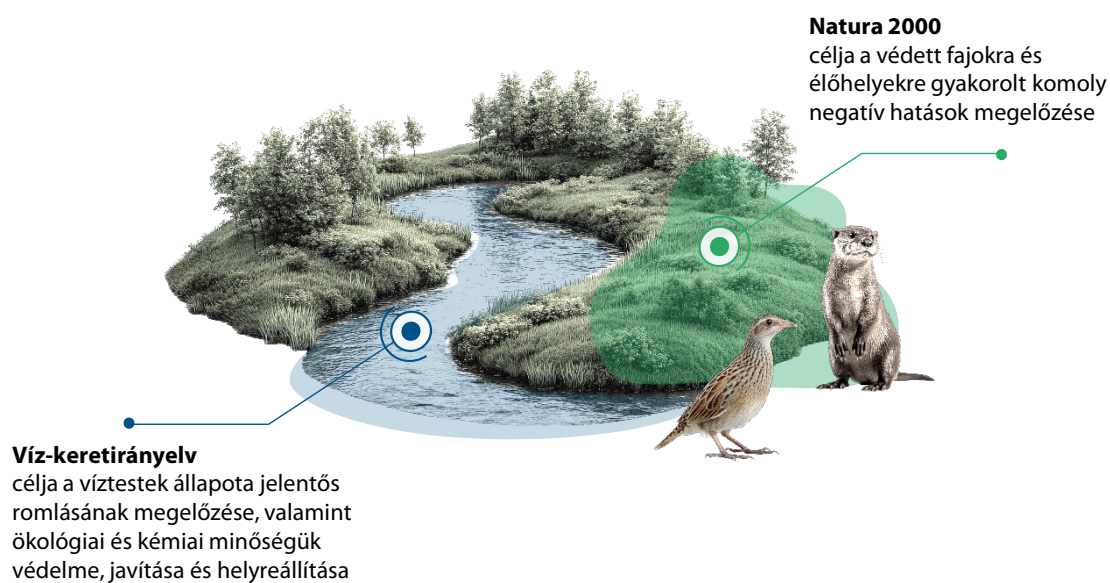
Forrás: Európai Számvevőszék.

A hosszadalmas és összetett engedélyezési eljárás akadályt jelent a bányászat számára az Unióban

- 70** A **nyersanyag-politikai kezdeményezés** már 2008-ban megjegyezte, hogy a kritikus fontosságú nyersanyagokkal kapcsolatos új projekteket nagyon nehéz gyorsan az operatív szakaszba állítani, és ennek főként a nemzeti engedélyezési eljárások hossza az oka. A közelmúltban a CRMA-rendelettel kapcsolódó 2023. évi **hatásvizsgálat** arra a következtetésre jutott, hogy az engedélyezési eljárások kiszámíthatatlanok és széttagoltak. A bányászati engedély megszerzéséhez szükséges idő a vizsgálat szerint három hónap és három év között mozgott. Finnországban és Portugáliában néhány kivételes esetben a folyamat akár négy évig is eltartott. A megadott engedélyek elleni fellebbezések által okozott késedelmek szintén jelentős akadályként határozhatók meg.
- 71** Felmérésünkben a tagállamok közel fele a belföldi kitermelés növelésének elsődleges akadályaként a környezetvédelmi és társadalmi megfontolásokat (például a környezetszennyezést és a NIMBY (*Not in my backyard* – „Ne az én kertemben!” álláspontot) jelölte meg. Hat tagállam azt jelezte, hogy az akadályok egyrészt az állami szektor elégtelen közigazgatási kapacitásából (például a bányászati és kitermelési engedélyek kiadása kapcsán), másrészt a természetvédelemből fakadnak, különösen a víz-keretirányelv és a Natura 2000 irányelvek összefüggésében.

- 72** 2011-ben a Bizottság a helyzet enyhítése érdekében **iránymutatást** adott ki a nem energetikai célú bányászatról és a Natura 2000 hálózatról, majd 2019-ben **esettanulmányokkal** is kiegészítette azt. A víz-keretirányelvvvel kapcsolatban nem létezik külön bizottsági iránymutatás.
- 73** A CRMA-rendeletre kapcsolódó **hatásvizsgálat** elismerte, hogy mind a víz-keretirányelv, mind a Natura 2000 irányelv meghosszabbította a legtöbb, nyersanyagokkal kapcsolatos bányászati projekt időtartamát, különösen mivel a jogszabályok általában környezeti hatásvizsgálat elkészítését írják elő a projektengedélyek megadása előtt (**15. ábra**). Az értékelés átlagos időtartama (a hatókörébe tartozó valamennyi projekt esetében, beleértve a kritikus fontosságú nyersanyagokkal kapcsolatos projekteket is) egy év volt, a tartomány ugyanakkor 5 és 27 hónap közé esett.

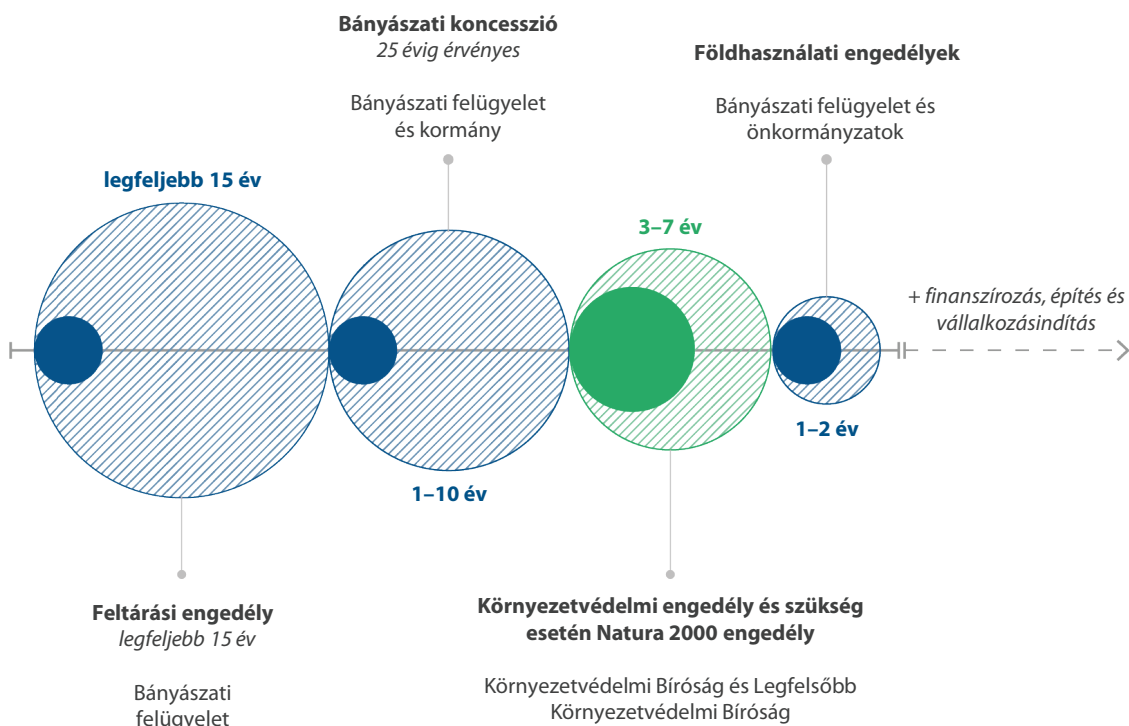
15. ábra | Az engedély megszerzéséhez környezeti hatásvizsgálatra van szükség

Forrás: Európai Számvevőszék.

- 74** Egy **2023. évi tanulmány** megállapítása szerint a bányák felfedezésétől a termelésig átlagosan 15,7 év telik el (világszintű adat 127, a 2002 és 2023 közötti időszakban értékelt bánya esetében). Az uniós tagállamok közül egyedül Spanyolország szerepelt a tanulmányban, átlagosan 15 évvel. Összességében a **becslések** szerint az Unióban egy bányászati projekt működőképessé válásának időhorizontja jellemzően **10–15 év**, de akár **20 év** is lehet. A **16. ábrán** szereplő példa egy svédországi bányanyitás összetett folyamatát mutatja be a feltárástól a kitermelés szakaszáig, ami azt támasztja alá, hogy a folyamat akár még hosszabb időt is igénybe vehet.

16. ábra | A svédországi bányanyitás több mint 30 évet vehet igénybe

Forrás: Európai Számvevőszék, a SVEMIN 2025. évi adatai alapján.

75 A folyamat egyszerűsítése érdekében a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet előírta a tagállamok számára, hogy 2025 februárjáig hozzanak létre nemzeti egyablakos ügyintézési pontokat (egyedüli kapcsolattartó pontokat). A rendelet szerint mind a bányászati projektekkel kapcsolatos kérelmekért, mind az engedélyekért az egyablakos ügyintézési pontok felelősek. 2025 novemberéig azonban a **27 tagállamból csak 16** hozta létre ezeket az egyablakos ügyintézési pontokat.

Nem használják ki teljes mértékben a fenntartható erőforrás-gazdálkodásban rejlő lehetőségeket

76 Az erőforrások fenntartható felhasználása alapvető szerepet játszik az elsődleges kritikus fontosságú nyersanyagoktól való függőség csökkentésében, valamint az uniós újrafeldolgozó ipar versenyképessége előtt álló, tartósan fennálló akadályok felszámolásában.

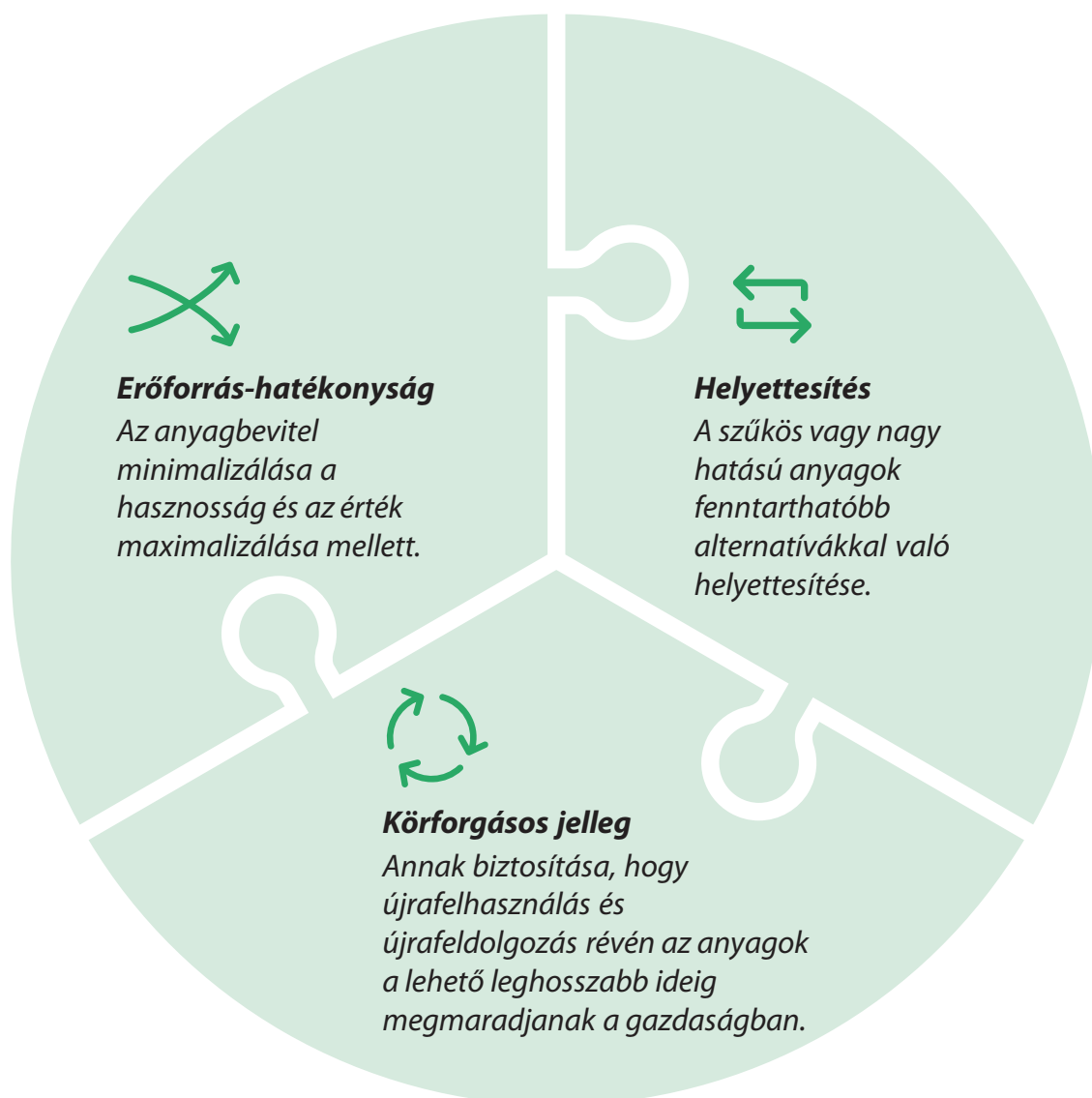
77 A következőket vizsgáltuk meg:

- az uniós szakpolitika a kritikus fontosságú nyersanyagok erőforrás-gazdálkodásának valamennyi aspektusára kiterjed-e;
- az uniós újrafeldolgozási célértékek ösztönzik-e a kritikus fontosságú nyersanyagok újrafeldolgozását;
- az uniós kezdeményezések eredményesen kezelik-e a kritikus fontosságú nyersanyagok újrafeldolgozásának versenyképessége előtt álló piaci akadályokat.

Az uniós jogszabályok nem érintik kellő terjedelemben a kritikus fontosságú nyersanyagok helyettesítését, és a nemzeti körforgásossági tervek valószínűleg késedelmet szenvednek

78 A fenntartható erőforrás-gazdálkodás csökkentheti az európai feldolgozóipar kritikus fontosságú nyersanyagok iránti igényét azáltal, hogy optimalizálja azok teljes életciklusuk során történő felhasználását. A **17. ábra** e fogalom főbb aspektusait mutatja be, többek között az erőforrás-hatékonyságot, a helyettesítést és a körforgásosságot.

17. ábra | A fenntartható erőforrás-gazdálkodás főbb aspektusai

Forrás: Európai Számvevőszék.

- 79** A kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet egyik fő célkitűzése az ilyen nyersanyagok körforgásosságának javítása és a nyersanyagok kezelésére vonatkozó jelenlegi jogszabályok – többek között a hulladékokról szóló keretirányelv, az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló irányelv, a hulladékszállításról szóló rendelet és az akkumulátorokról szóló uniós rendelet – kiegészítése.

- 80** A nem kötelező erejű 25%-os újrafeldolgozási célérték, valamint számos, az újrafeldolgozási gyakorlatok, a helyettesítés és az erőforrás-hatékonyság javítását célzó intézkedés bevezetésével a Bizottság létrehozott egy olyan keretet, amely lefedi a fenntartható erőforrás-gazdálkodás különböző szempontjait. A fő intézkedés előírja a tagállamok számára, hogy dolgozzanak ki nemzeti körforgásossági terveket. E tervek kétéves határideje azt követően lép hatályba, hogy a Bizottság olyan végrehajtási jogi aktusokat fogadott el, amelyek célja, hogy meghatározzák a kritikus fontosságú nyersanyagok hasznosítására jelentős potenciállal rendelkező termékek, alkotóelemek és hulladékok jegyzékét. Ezeket az aktusokat eredetileg 2025. május 24-ig kellett volna elfogadni. A késedelmek miatt azonban ezeket a jogi aktusokat 2025 novemberéig még nem fogadták el, ami miatt akár a tervek előkészítése és végrehajtása is későbbre tolódhat.
- 81** Bár a [nettó zéró iparról szóló rendelet](#), csakúgy, mint a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet célja a megújulóenergia-ellátási lánc stabilizálása az uniós gyártás megerősítése révén ([I. melléklet](#)), az nem foglalkozik a kritikus fontosságú nyersanyagok helyettesítésével. Ez a mulasztás figyelemreméltó, mivel az ellátási lánc azon szegmensét érinti, ahol a legnagyobb szükség van a kritikus fontosságú nyersanyagok helyettesítésére, és ahol a feldolgozóipar jelenleg is megoldásokat keres ([3. háttérmagyarázat](#)).

3. háttérmagyarázat

A kritikus fontosságú nyersanyagok helyettesítése (példák)

Az uniós ipar a kritikus fontosságú nyersanyagok szintjén jelenleg vizsgálja, melyek a helyettesítési lehetőségek. A szolárpanelelekben használt bauxit például helyettesíthető olyan nem kritikus fontosságú nyersanyagokkal, mint az acél, a szén-szál és a polimerek. Ha a kritikus fontosságú nyersanyagok helyettesítése műszakilag vagy gazdaságilag nem megvalósítható, magának a technológiának a megváltoztatása is lehetséges: a szélturbinák például átállhatnak az állandó mágneses generátorok használatáról a kevesebb mágneset használó vagy anélkül működő megoldásokra.

Forrás: Taylor, N., Kuzov, T., Chatzipanagi, A., Carrara, S., Jakimow, M. et al., [Deep dive on critical raw materials for solar photovoltaics in the EU](#), 2025; Edoardo Righetti, Vasileios Rizos, [CEPS in-depth analysis: Reducing supply risks for critical raw materials](#), 2024.

Nincsenek olyan uniós célértékek, amelyek az összes kritikus fontosságú nyersanyag újrafeldolgozását ösztönöznék

82 A kritikus fontosságú nyersanyagok újrafeldolgozására vonatkozó célértékek több különböző uniós jogalkotási aktusban is szerepelnek (**18. ábra**).

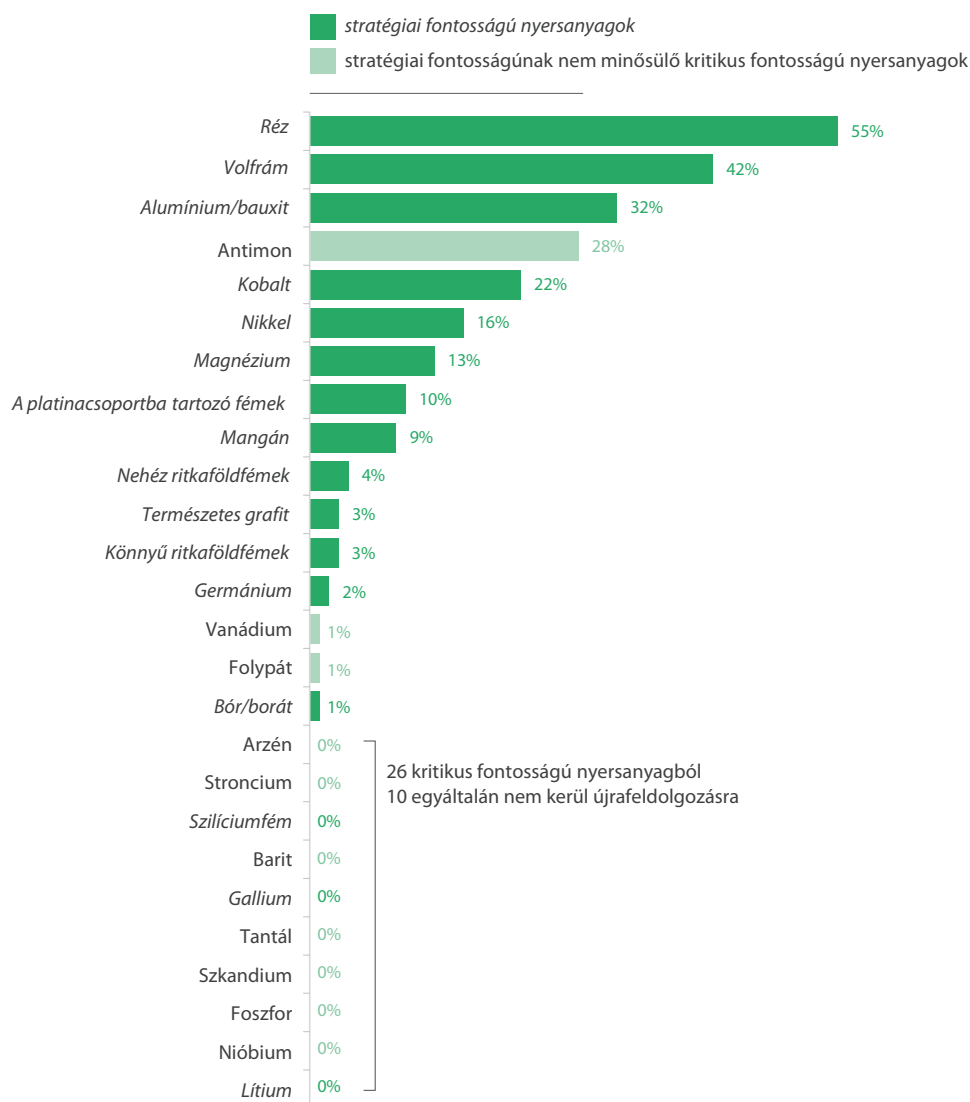
18. ábra | Az újrafeldolgozásra, hasznosításra és hulladékgyűjtésre vonatkozó uniós célok sokfélesége

Rendelet/szakpolitika (határidő)	Anyag/ hulladék	Anyagspecifikus célértékek		A stratégiai fontosságú nyersanyagokr a vonatkozó általános cél	Általános újrafeldolgozási és hulladékgyűjtési célértékek	
		Anyagok hasznosítása	Újrafel- dolgozott tartalom az új akkumulátor- okban	Újrahas- nosításon alapuló fogyasztás	Újrafel- dolgozási hatékonyság	Hulla- dékgyűjtés
CRMA (2030)	Stratégiai fontosságú nyersanyagok			✓		
Elemekről, illetve akkumulátorokról szóló rendelet (2026, 2028, 2031, 2032)	Kobalt, lítium, nikkel, réz (csak hasznosítási célérték)	✓	✓			
	Lítium-ion akkumulátorok nikkel-kadmium akkumulátorok				✓	
Az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló irányelv (2018 augusztusától kezdve – évente)	Háztartási készülékek, informatika és telekommunikáció, fotovoltaikus panelek				✓	✓
A hulladékokról szóló keretirányelv (2025, 2030, 2035)	Települési hulladék					✓

Forrás: Európai Számvevőszék, az uniós jogszabályok alapján.

83 A kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet egy olyan nem kötelező erejű célértéket határozott meg, amely szerint 2030-ra az Unióban felhasznált stratégiai fontosságú nyersanyagok legalább 25%-ának újrafeldolgozott forrásokból kell származnia. A legfrissebb rendelkezésre álló adatok azt mutatják, hogy számos kritikus fontosságú nyersanyag esetében az életciklus végéhez kapcsolódó újrafeldolgozási arány még e szint alatt van. Az energetikai átálláshoz szükséges 26 anyag közül (**3. ábra**) hét esetében az újrafeldolgozási arány 1–5%, tíz esetében pedig – beleértve a lítiumot, a galliumot és a szilíciumfémét is – egyáltalán nem kerül sor újrafeldolgozásra (**19. ábra**).

19. ábra | Európai Unió: Alacsony a kritikus és a stratégiai fontosságú nyersanyagok újrafeldolgozási aránya

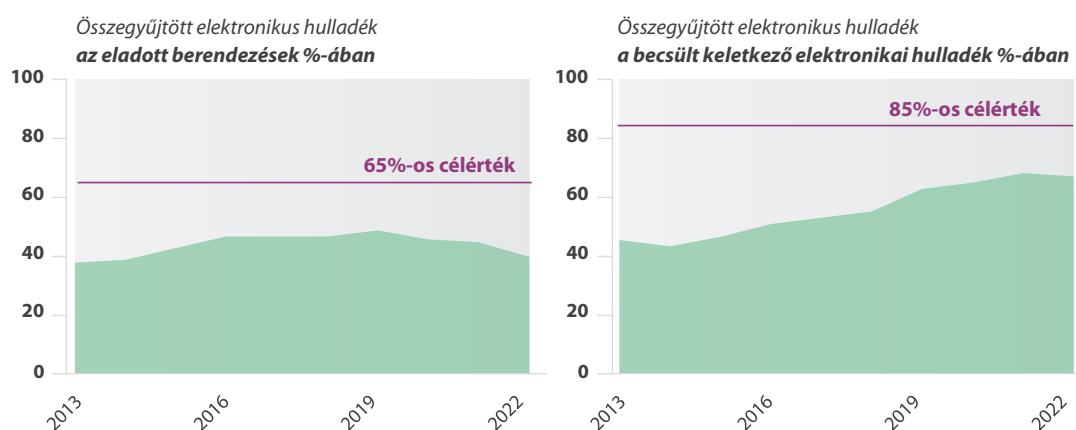

Forrás: Európai Számvevőszék, a DG GROW 2023. évi, az Európai Unió számára kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló tanulmánya (11. melléklet) alapján.

- 84** Az [elemekről, illetve akkumulátorokról szóló rendelet](#) kötelező erejű és anyagspecifikus célértékeket vezetett be egyes kritikus fontosságú nyersanyagok (például a kobalt, a réz, a lítium, a nikkel) újrafeldolgozására vonatkozóan. Emellett az újrafeldolgozott tartalomra vonatkozó célértékeket határozott meg az ilyen anyagokat tartalmazó különböző típusú akkumulátorok tekintetében. Ezeket a célértékeket 2026 és 2032 között kell teljesíteni. [Az Unió akkumulátorokkal kapcsolatos iparpolitikájáról szóló különjelentésünk](#) megállapította, hogy az akkumulátorok másodlagos nyersanyagforrásai – különösen az elhasznált akkumulátorok újrafeldolgozása – még mindig korlátozottak.

85 Az uniós fellépésekről és a fennálló kihívásokról szóló korábbi áttekintésünkben megállapítottuk, hogy az elektronikus hulladék nagy mennyiségben tartalmaz kritikus fontosságú nyersanyagokat. Bár ilyen hulladékból jelenleg több keletkezik, mint eddig bármikor, a gyűjtési arányok jóval elmaradnak az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló irányelvben meghatározott célértékektől (**20. ábra**). Az ilyen hulladékban fellelhető kritikus fontosságú nyersanyagok tehát elvesznek az Unió gazdasága számára. A gyűjtési arány növelése érdekében a Bizottság **ajánlásokat** fogalmazott meg a tagállamok számára. 2024-ben emellett **kötelezettségsszegési eljárást** is indított 24 tagállammal szemben az irányelv szerinti gyűjtési és újrafeldolgozási célértékek teljesítésének elmulasztása miatt.

20. ábra | Az Unió nem teljesíti a gyűjtési célértékeket

Forrás: Európai Számvevőszék, az **elektromos és elektronikus berendezések hulladékaival foglalkozó fórum (WEEE) jelentése** alapján – 3.3. ábra, 2025.

86 Egyes kritikus fontosságú nyersanyagok újrafeldolgozását a fent említett uniós célértékek (82–85. pont) nem mozdítják elő eredményesen.

- Amiatt, hogy az egyes kritikus fontosságú nyersanyagokra nem vonatkoznak kötelező célértékek, a (hulladéktermékekből hasznosított) másodlagos nyersanyagok iránti kereslet továbbra is bizonytalan, és a piaci elterjedést nagyrészt önkéntes döntések motiválják.
- A CRMA-rendeletben foglalt célérték és a legtöbb egyéb újrafeldolgozási célérték elsősorban inputalapú, vagyis az újrafeldolgozás céljából gyűjtött vagy feldolgozott hulladék mennyiségére összpontosít, és nem tesz különbséget a konkrét anyagok, például a közönséges nemfémek és az egyes, kis mennyiségben előforduló kritikus fontosságú nyersanyagok között. Az újrafeldolgozást végző vállalatokat tehát semmi nem ösztönzi arra, hogy valamely adott kritikus fontosságú nyersanyagot hasznosítsanak, különösen ha annak kitermelése nehezebb. Az elektromos hajtómotorokban használt ritkaföldfémeket vagy a beágyazott elektronikai eszközökben lévő palládiumot például aprítás után általában nem nyerik vissza¹⁰.
- Az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló irányelv jelenlegi kerete nem biztosítja, hogy az elektronikus berendezésekben található kritikus fontosságú nyersanyagokat összegyűjtsék és újrafeldolgozzák, noha az az uniós gazdaság javát szolgálná.

Az ipar versenyképességét a kritikus fontosságú nyersanyagok újrafeldolgozását gátló piaci akadályok, valamint szabályozási akadályok rontják

87 Míg a kritikus fontosságú nyersanyagok újrafeldolgozási rendszerei jól működnek a nagy mennyiségben felhasznált anyagok, például az alumínium és a réz esetében, azok a kis mennyiségben használt vagy összetett termékekbe ágyazott anyagok esetében még mindig fejletlenek, mivel esetükben az újrafeldolgozás gyakran gazdaságilag nem indokolt.

---

¹⁰ *Innovative requirements could boost circular economy of plastics and critical raw materials in vehicles* – Európai Bizottság.

88 A Nemzetközi Energia Ügynökség szerint a méretgazdaságosság hiánya akadályt jelent a hatékony újrafeldolgozás szempontjából, és a globális piaci feltételek megnehezítik az újrafeldolgozást végző európai vállalatok számára, hogy a költségek szintjén versenybe szálljanak a kínai újrafeldolgozókkal. Ennek oka Kína vertikális integrációja, a méretgazdaságosság előnyei és az alacsony kínai munkaerőköltségek. Az érdekelt felekkel folytatott megbeszéléseink és dokumentumaink áttekintése arra enged következtetni, hogy az uniós újrafeldolgozó ipar versenyképességét gátló fő elemek a magas feldolgozási költségek, a kritikus fontosságú nyersanyagok rendelkezésre állásának hiánya és a technológiai akadályok megléte (lásd: [21. ábra](#)).

21. ábra | A kritikus fontosságú nyersanyagok újrafeldolgozásának versenyképességét gátló piaci akadályok

Alacsony gyűjtési arány

- A nem megfelelő helyi infrastruktúra miatt a kritikus fontosságú nyersanyagokban gazdag hulladékok nem megfelelő elkülönítése és gyűjtése, különösen az elektronikai eszközök és az akkumulátorok esetében
- A kritikus fontosságú nyersanyagokat tartalmazó hulladékot exportálják, így az Unió kevésbé képes a kritikus fontosságú anyagok belföldi hasznosítására és újrafeldolgozására

Technikai kihívások

- A kritikus fontosságú nyersanyagok gyakran nagyon kis mennyiségben vagy összetett termékek részeként vannak jelen, ami nem hatékony és megnehezíti a kitermelést
- A méretezhető és költséghatékony újrafeldolgozási technológiák hiánya

Magas termelési költségek és gazdasági verseny

- A magas feldolgozási költségek (energia, munkaerő) csökkentik a kritikus fontosságú nyersanyagok újrafeldolgozásának pénzügyi életképességét
- Az alacsonyabb költségek és a kevesebb szabályozás versenyelőnyt biztosítanak a nem uniós országok vállalatai számára
- A költséges elkülönítés és tisztítás eltántorítja a beruházókat; az elsődleges nyersanyagok gyakran olcsóbbak, mint az újrahasznosított kritikus fontosságú nyersanyagok

Forrás: Európai Számvevőszék.

- 89** Emellett a felülvizsgált [hulladékszállítási rendelet](#) nem szüntette meg az elektronikus hulladékok Unióba történő behozatala előtt álló akadályokat. Egy 2024. évi [tanulmány](#)¹¹ szerint a rendelet megnehezíti a hulladék Unión belüli határátlépését, ami azt eredményezi, hogy [a hulladék mintegy 90%-át](#) abban az országban dolgozzák fel, ahol keletkezett. Amint az iparág képviselői elmondták, a hulladékokról szóló hatályos jogszabályok alkalmazása is tagállamonként eltérő. Ezek az akadályok problémát jelentenek az újrafeldolgozó üzemek számára, amelyeknek nagyobb méretgazdaságosságra lenne szükségük ahhoz, hogy elegendő mennyiségű hasznosított anyagot termeljenek a nyereségességhez¹².
- 90** A Bizottság már bevezetett olyan intézkedéseket, amelyekkel kezelhetők az újrafeldolgozó ipar előtt álló kihívások, ilyenek például az alumíniumra és a réz tekintetében a hulladékstátusz megszűnésére vonatkozó uniós kritériumok. A kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet az innováció ösztönzése érdekében nemzeti intézkedéseket vezet be a körforgásosságra vonatkozóan. Ezek az intézkedések elvben lehetővé teszik a stratégiai újrafeldolgozási projektek gyorsabb engedélyezését, és megkönnyítik a finanszírozáshoz való hozzáférést. Emellett az újrafeldolgozás megkönnyítése érdekében kötelezővé teszi a kritikus fontosságú nyersanyagok címkézését például az olyan termékek esetében, mint a szélturbinák. A [fenntartható termékek környezettudatos tervezéséről szóló 2024. évi rendelet](#) értelmében – hasonlóképpen – a szétszerelés, a javíthatóság és az újrafeldolgozás javítása érdekében fel kell tüntetni az anyagösszetételre vonatkozó adatokat. A rendelet emellett számos energiával kapcsolatos termék, például szolárpanelek szabályozását fogja biztosítani, és már a tervezési szakasztól kezdve elő fogja mozdítani a körforgásosságot. Piaci akadályok azonban továbbra is fennállnak, és ezek korlátozzák a kritikus fontosságú nyersanyagokra összpontosító újrafeldolgozási projektek kereskedelmi életképességét.

---

¹¹ Grabbe, H. és Léry Moffat, L. (2024) „A European circular single market for economic security and competitiveness”, Policy Brief 20/2024, Bruegel, 14. o.

¹² Lander et al. (2023), *iScience* 24, *Financial viability of electric vehicle lithium-ion battery recycling*.

Az „uniós stratégiai projekt” címke járhat előnyökkel, de számos projekt 2030-ra csak nehézségek árán fog ellátást biztosítani az Unió számára

- 91** A CRMA-rendelet bevezeti a stratégiai projektet mint eszközt, amelynek célja, hogy fokozza az Unió képességét az ilyen anyagok kitermelésére, feldolgozására és újrafeldolgozására, valamint az import diverzifikálására. Ahhoz, hogy stratégiai minősüljenek, a projekteknek összhangban kell lenniük a Bizottság által a pályázóknak¹³ és a szakértőknek¹⁴ nyújtott információkkal: 2030-ig hozzá kell járulniuk az Unió ellátásbiztonságához, bizonyítaniuk kell a műszaki megvalósíthatóságot, biztosítaniuk kell a fenntarthatóságot és a társadalmi felelősséget, határokon átnyúló előnyöket kell biztosítaniuk, és továbbgűrűző hatásokat kell előidézniük az értékláncban.
- 92** Az első pályázati felhívást 2024 májusában tette közzé a Bizottság. A **170 benyújtott pályázat** közül 77 a kitermelésre, 58 a feldolgozásra, 30 az újrafeldolgozásra és 5 a helyettesítésre irányult. A Bizottság 61 (**47 integrált projektbe** csoportosított) uniós és 14 (**13 integrált projektbe** csoportosított) nem uniós projektet választott ki. 2025-ben a Bizottság egyetlen pályázati felhívást tett közzé szeptemberben, annak ellenére, hogy a rendelet 2025-től kezdődően legalább évi négy nyílt pályázati felhívást ír elő.
- 93** Értékeljük, hogy milyen előnyökkel jár, ha a projekteket stratégiaiként jelölik meg, valamint azt, hogy ezek a projektek képesek-e növelni az Unió kritikus fontosságú nyersanyagokkal való ellátásának biztonságát.

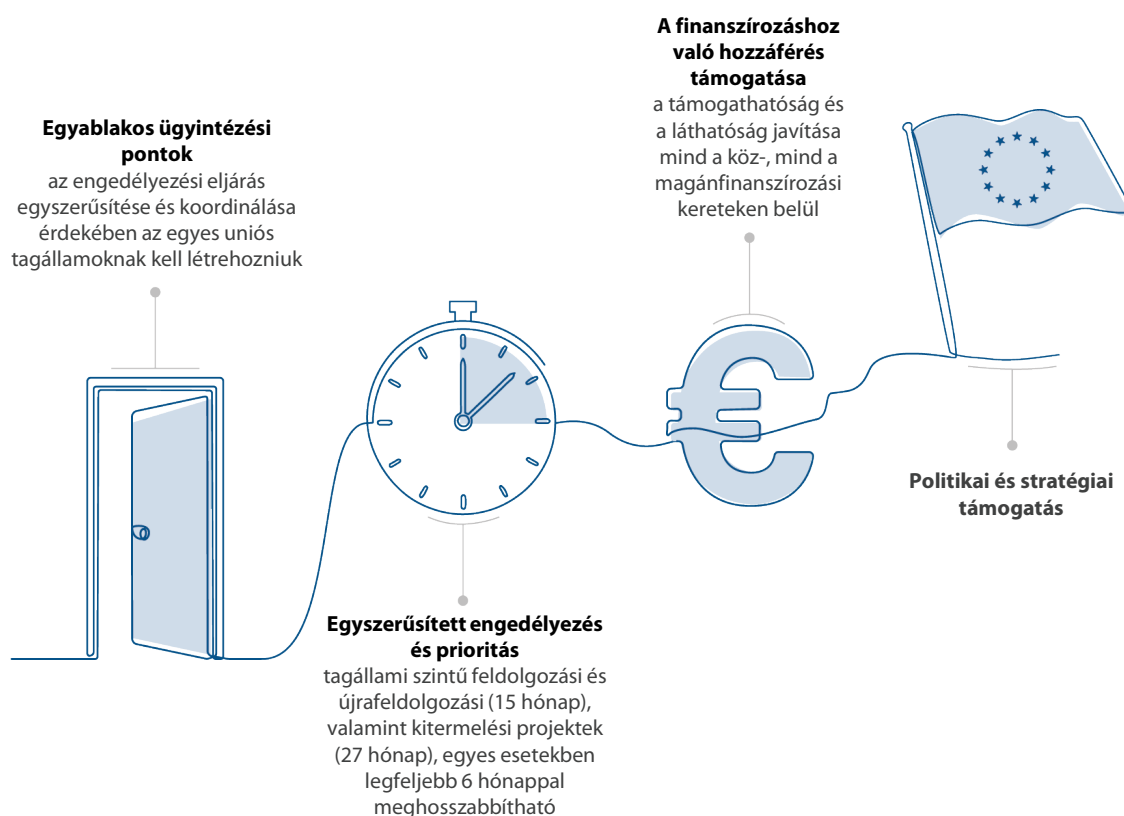
¹³ DG GROW: A kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet szerinti stratégiai projektek, Pályázati útmutató, 1.0. verzió, 2024 május 23.

¹⁴ DG GROW: Pályázati felhívás a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet szerinti stratégiai projektekre. A pályázatok értékelése – szakértői tájékoztató, 2024 október 10.

A „stratégiai projekt” címke előnyökkel járhat, de az engedélyezés és a finanszírozás terén továbbra is vannak nehézségek

- 94** Ha egy projektet a CRMA-rendelet értelmében stratégiaiként jelölnek meg, az a végrehajtás szempontjából várhatóan előnyökkel jár (**22. ábra**).

22. ábra | A „stratégiai projekt” címke várható előnyei

Forrás: Európai Számvevőszék, a CRMA-rendelet alapján.

- 95** Felmérésünkben kiderült, hogy a legtöbb tagállam szerint a stratégiai projektek nagymértékben megnövelhetik a nyersanyagok belföldi kitermelését, feldolgozását és újrafeldolgozását. Csakhogy a stratégiai projektek nem az összes kritikus fontosságú nyersanyagra, hanem csak a stratégiai fontosságú nyersanyagokra irányulnak. A tisztaenergia-technológiák előmozdításához elengedhetetlenül szükséges nióbbiummal vagy vanádiummal kapcsolatos projektek például emiatt nem ismerhetők el stratégiaiként.

- 96** A rendelet gyorsabb engedélyezést tesz lehetővé a stratégiai projektek esetében, de csak ha azokat már elfogadták, az elutasított projektekre vagy az egyéb kritikus anyagokra összpontosító projektekre azonban ez a lehetőség nem vonatkozik. Az egyszerűsített engedélyezés megkönnyíti ugyan a gyorsabb végrehajtást, a végleges határidőt a fellebbezések is befolyásolják, és ez utóbbiak nem értendők bele a rövidített engedélyezési időszakba. A 19 kiválasztott stratégiai projektpályázat Bizottság általi értékelésének elemzése során megállapítottuk, hogy noha ezek esetében gyorsított engedélyezés volt előírva, a Bizottság a kilenc fő kockázat egyikeként továbbra is az engedélyezést jelölte meg ([VII. melléklet](#)). Emellett, mivel a rendelet szabályai a nem uniós országokra nem vonatkoznak, ezekben az országokban nem biztosított a projektek gyorsabb engedélyezése.
- 97** A [nettó zéró iparról szóló rendelet](#) szerinti kérelmekre egyszerűsített elismerési eljárás vonatkozik, ha azokat már más uniós eszközök, például az Innovációs Alap révén is finanszírozzák, vagy ha jelentős európai projektnek számítanak. A kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet szerinti stratégiai projekt-pályázatok esetében azonban ez nincs így. A rendelet a stratégiai projektek uniós finanszírozásáról sem rendelkezik. 2025 júliusában a Bizottság rendeletjavaslatot nyújtott be egy Európai Versenyképességi Alap létrehozásáról, amely kifejezetten a stratégiai projektek finanszírozására is nyújtana lehetőséget.
- 98** A közjogi pénzügyintézetek az utóbbi időben egyre aktívabbá váltak ezen a területen. A [kritikus fontosságú nyersanyagokkal foglalkozó testület stratégiai projektek finanszírozásának koordinálásával foglalkozó alcsoportjának](#) üléseire 2024-ben és 2025-ben került sor, és ezeken megfigyelőként az EBB és az EBRD is részt vett. A kiválasztott stratégiai projektek hatvan százaléka pályázott EBB-finanszírozásra és az EBB tanácsadási támogatására.
- 99** A pénzügyi életképesség nem feltétele annak, hogy a CRMA-rendelet értelmében egy projektet stratégiai projektként lehessen kiválasztani¹⁵. A 19 stratégiai projekt-pályázatra irányuló elemzésünk egy esetben azt mutatta, hogy a projektgazda csődöt jelentett azt követően, hogy a projekt felkerült a stratégiai projektek listájára. Egy másik projektet is találtunk, amelynek értékelése pozitív volt, de nem választották ki, mivel a projektgazda még az előtt csődbe ment, hogy a Bizottság közzétette volna a stratégiai projektek listáját.

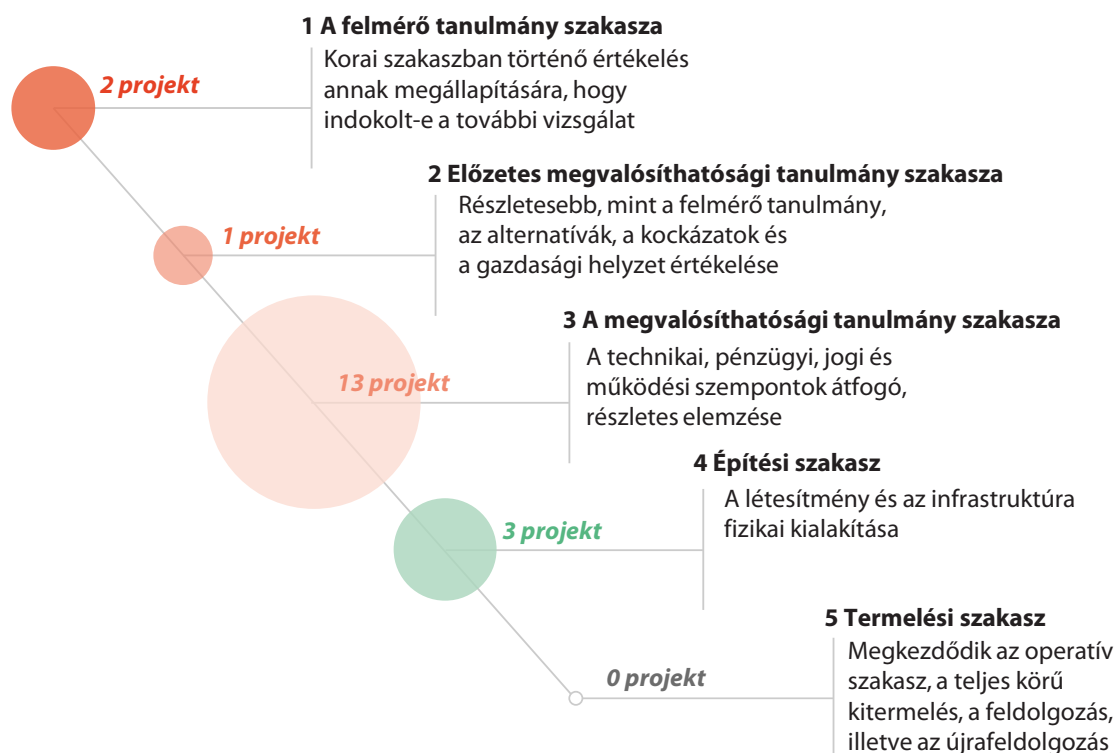
---

¹⁵ A CRMA-rendelet 6. cikke.

Számos stratégiai projekt 2030-ra csak nehézségek árán fog ellátást biztosítani az Unió számára

- 100** A kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet kiemelte, hogy a projektpályázatoknak bizonyítékot kell bemutatniuk arra vonatkozóan, hogy érdemben hozzájárulnak az Unió ellátásbiztonságához és a 2030-as célokhoz. Megállapításunk szerint az a döntés, hogy a fejlesztés korai szakaszában lévő projekteket anélkül választják ki, hogy offtake megállapodásokra lenne szükség, gyengíti az ilyen projektek tényleges hozzájárulását a 2030-as célértékek eléréséhez.
- 101** A Bizottság arra vonatkozó végső döntése, hogy egy projektet stratégiai tekint-e, szakértői értékelésen alapult. A 19 sikeres projektpályázat szakértői értékelésére vonatkozó elemzésünk során kiderült, hogy a becsült teljes termelési kapacitást (a kérelmezők önbevallása alapján) 10 esetben 2026–2029-re, 3 esetben 2030-ra, 6 esetben 2030 utánra, sőt egy esetben 2039-re tervezték (*VII. melléklet*).
- 102** 2025-ben azonban, amikor a Bizottság kiválasztotta a projekteket, a legtöbbjük valójában csak a fejlesztés korai szakaszában volt, ami nagyon valószínűtlenné tette, hogy érdemben hozzájáruljanak a 2030-as célértékek eléréséhez. Három olyan kiforrott projektet is találtunk, amelyek nagy eséllyel hozzá fognak járulni a 2030-as célértékekhez, és mivel már az építési szakaszban voltak, nagy valószínűséggel a stratégiai projektként való uniós jóváhagyástól függetlenül is folytatódni fognak (*23. ábra*). 2030-hoz közeledve a célértékekhez való hozzájárulás egyre nehezebbé válik a jövőbeli projektek számára (*92. bekezdés*).

23. ábra | A legtöbb stratégiai projekt még a fejlesztés korai szakaszában van

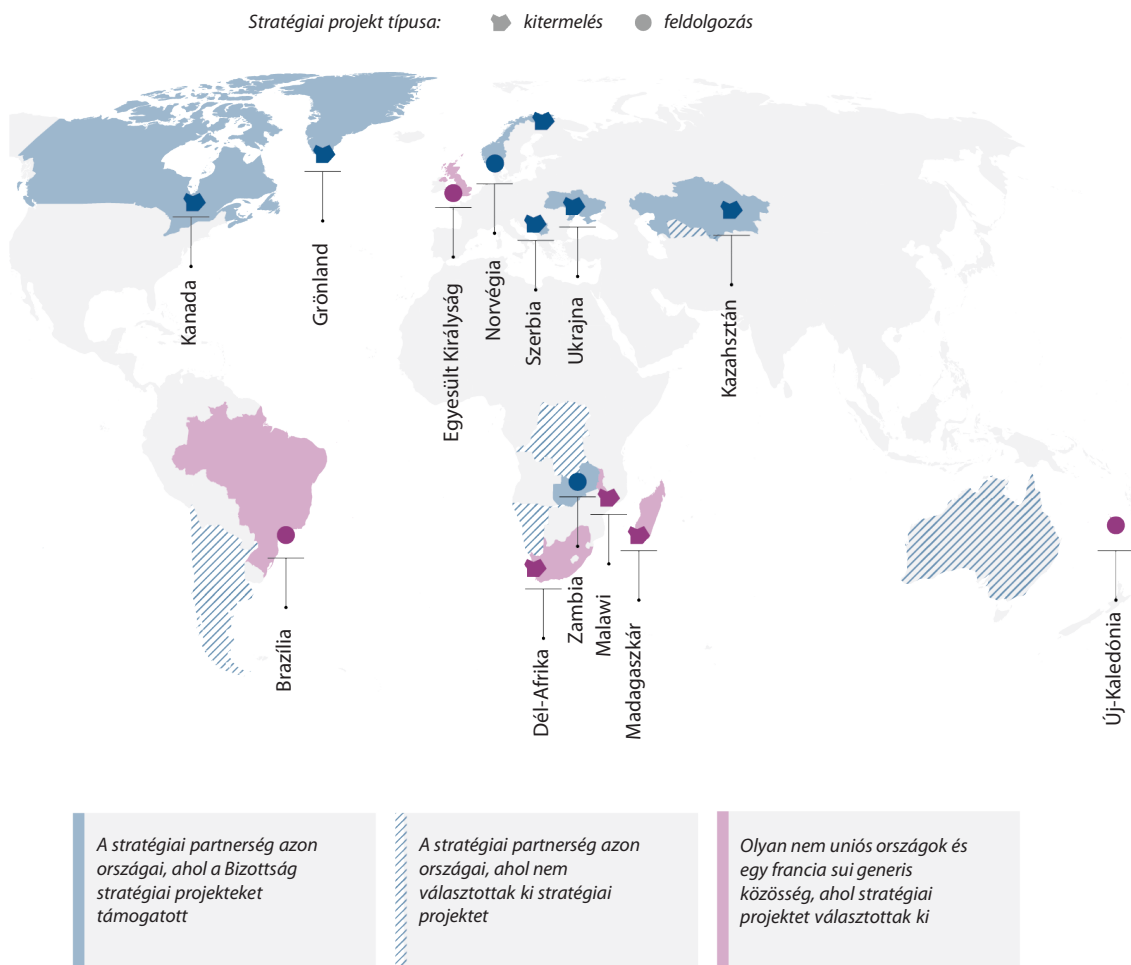

Forrás: Európai Számvevőszék, a pályázók önbevallásai alapján.

103 Elemzésünk azt mutatta, hogy a 19 projektpályázatból álló mintánkban 12 esetben vagy kötöttek offtake megállapodást, vagy adott esetben nem volt szükség arra, mivel a beruházás fő hasznosítója ugyanazon (vagy kapcsolt) vállalatok voltak. A fennmaradó hét esetben – köztük négy nem uniós országbeli projekttel kapcsolatos esetben – nem ez volt a helyzet. Az értékelő szakértők figyelmeztettek arra, hogy e négy nem uniós projekt esetében az európai hasznosítóval való megállapodás hiánya komoly kockázatot jelent az Unió ellátásbiztonságához való hozzájárulás szempontjából. E figyelmeztetés ellenére azonban a szakértők pozitív értékelést adtak.

104 A CRMA-rendelet hangsúlyozza annak fontosságát, hogy az ellátási kockázatok csökkentése érdekében figyelembe kell venni azokat a nem uniós országokat, amelyek uniós együttműködési mechanizmusokkal, például stratégiai partnerségekkel rendelkeznek. Bár az ilyen partnerség megléte szerepet játszott a kiválasztási folyamatban, nem tudtuk egyértelműen megállapítani, hogy volt-e összefüggés e partnerségek és a Bizottság által támogatni kívánt 19 stratégiai projekt között. Erre az összefüggésre szükség lett volna az ellátási kockázatok csökkentése érdekében. A Bizottság a 14 partnerségi ország közül csak hétben támogat nem uniós stratégiai projekteket. Ezen országok közül hat írt alá közös nyersanyag-ütemtervet a Bizottsággal, de az ezekben az országokban támogatott stratégiai projektek és az ütemtervek között nem találtunk egyértelmű összefüggést. A Bizottság úgy határozott továbbá, hogy öt olyan nem uniós országban is támogat stratégiai projekteket, amelyek nem részesei stratégiai partnerségnek (**24. ábra**), három, a partnerségben részt vevő ország pedig nem nyújtott be ilyen projektekre javaslatot.

24. ábra | Nem uniós stratégiai projektek – az érintett országok

Forrás: Európai Számvevőszék, saját elemzés alapján.

A jelentést 2025. december 10-i luxemburgi ülésén fogadta el a Joëlle Elvinger számvevőszéki tag elnökölte I. Kamara.

a Számvevőszék nevében

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Tony Murphy'.

Tony Murphy
elnök

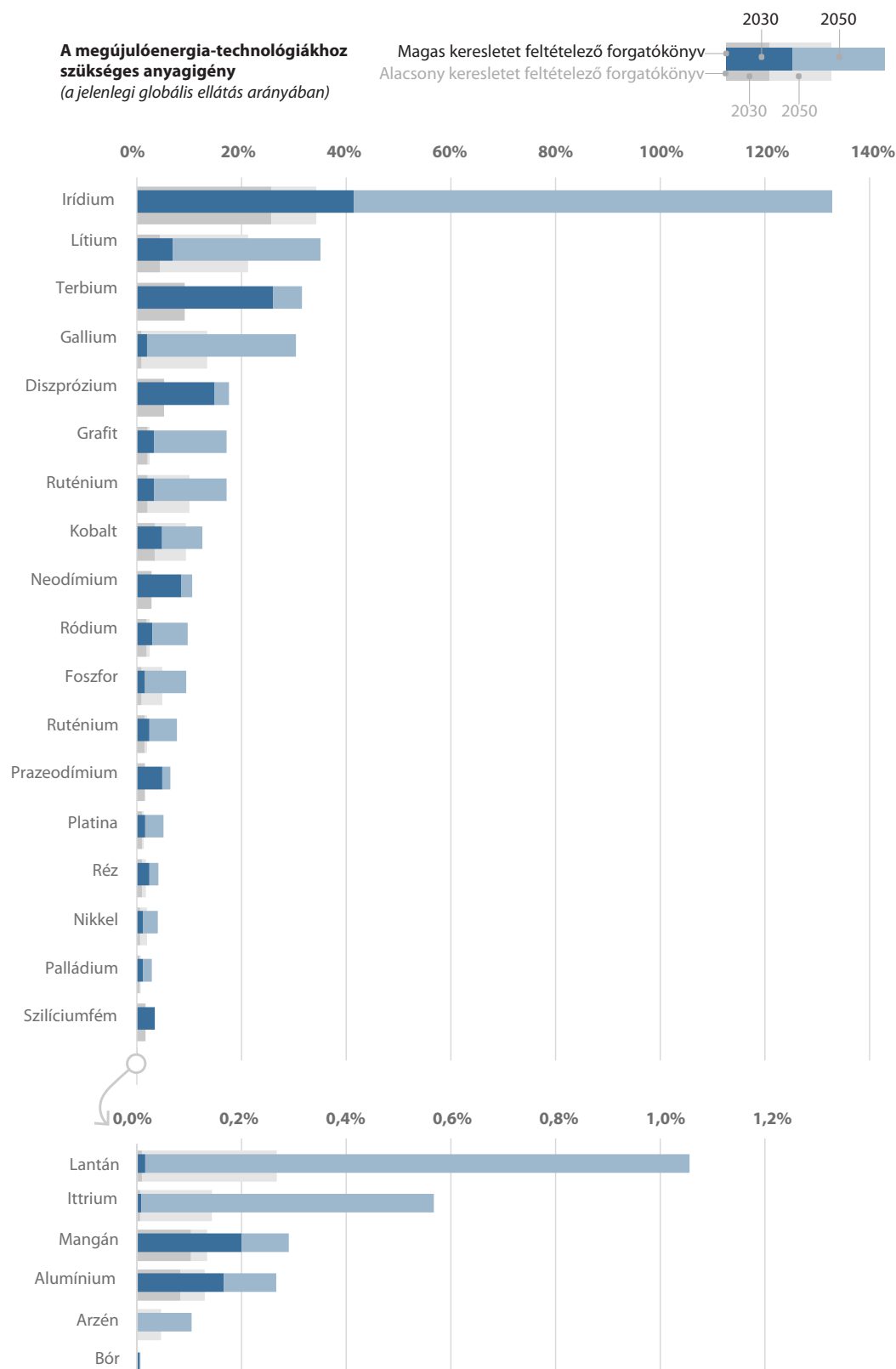
Mellékletek

I. melléklet. Az ellenőrzésről

A kritikus fontosságú nyersanyagok jelentősége az Európai Unió energetikai átállása szempontjából

- 01** Figyelembe véve az Európai Unió azon kötelezettségvállalását, hogy 2030-ig legalább 55%-kal csökkentse a nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátást, és 2050-ra elérje a nettó zéró kibocsátást, a kritikus fontosságú nyersanyagok meghatározó szerepet játszanak az energiarendszer sikeres dekarbonizációjában. Mivel az Unió kibocsátásának több mint 75%-a energiatermelésből és -felhasználásból származik, alapvető fontosságú a megújuló energiaforrásokra való átfogó átállás. Kritikus fontosságúak azok a nyersanyagok, amelyek a Bizottság szerint meghatározó szerepet játszanak az Európai Unió gazdasága szempontjából, és amelyek esetében nagy az ellátási kockázat. A megújulóenergia-technológiák tervezett uniós szintű bevezetésével ezen anyagokból várhatóan jelentősen nőni fog a szükséges mennyiség (**1. ábra**). A szélturbina-motorokban használt ritkaföldfémek iránti éves uniós kereslet 2030-ra **akár hatszorosára is nőhet**. Ezért immár elengedhetetlen annak biztosítása, hogy ezek rendelkezésre álljanak. A kritikus fontosságú nyersanyagok iránti kereslet az import diverzifikálásával, belföldi beszerzéssel vagy fenntarthatóbb erőforrás-gazdálkodással elégíthető ki.

1. ábra | A kritikus fontosságú nyersanyagok iránti uniós kereslet alakulása (előrejelzés)

Forrás: Európai Számvevőszék, a következő dokumentum alapján: JRC, *Supply chain analysis and material demand forecast in strategic technologies and sectors in the EU – A foresight study* (Az ellátási lánc elemzése és anyagigény-előrejelzés az EU stratégiai jelentőségű technológiáiban és ágazataiban – Előretekintési tanulmány), 2023.

- 02** Az elmúlt két évtized fejleményei rávilágítottak arra, hogy stratégiaileg mennyire sebezhető az Unió a kritikus fontosságú nyersanyagok ellátásának zavaraival szemben. 2010-ben Kína – amely ország a világ ritkaföldfémjeinek ekkor több mint 90%-át biztosította – exportkorlátozásokat vezetett be¹, ezek pedig súlyos globális áremelkedést és ellátási hiányt eredményeztek².
- 03** Ez rávilágított arra, hogy a tiszta energiára való átálláshoz elengedhetetlen anyagok tekintetében az Unió nagymértékben függ egyetlen külső beszállítótól. Ugyanebben az időszakban a zöld és digitális átállás által vezérelt globális kereslet felgyorsulása, a több, erőforrásokban gazdag országban jelentkező politikai instabilitás, valamint az ellátási láncok koncentrált jellege tovább növelte az ellátási zavarokkal kapcsolatos kockázatot³.

Uniós szakpolitikai keret

- 04** A kritikus fontosságú nyersanyagok tekintetében az Unió nem uniós országoktól való függőségével kapcsolatos növekvő aggályokra reagálva az Európai Bizottság lépéseket tett a hosszú távú biztonságos ellátás biztosítása érdekében. A nyersanyagokkal kapcsolatos jelentős ellátási kockázatokkal már az 1975. évi *The Community's Supplies Of Raw Materials* (A Közösség nyersanyag-ellátása) című bizottsági közlemény is foglalkozott. Ezt követően tették közzé 2008-ban az **Unió nyersanyag-politikai kezdeményezését**, amely többek között tíz kockázatcsökkentő tevékenységet is bevezetett, köztük egy olyat, amely segítségével meghatározhatók a kritikus fontosságú nyersanyagok. Az első ilyen jegyzéket 2011-ben tették közzé, majd azt öt másik jegyzék követte. A **2. ábra** a kritikus fontosságú nyersanyagokkal kapcsolatos főbb uniós kezdeményezéseket mutatja be.

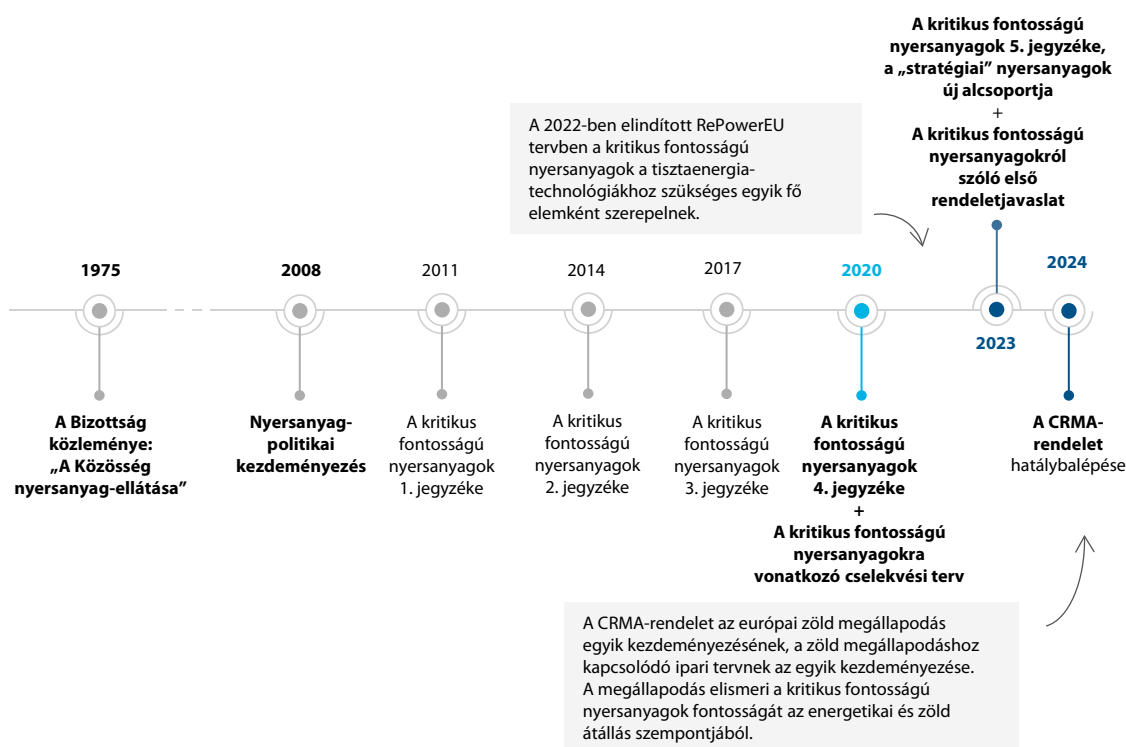
---

¹ *WTO dispute settlement; The disputes; DS395.*

² *Rohstoffinformationen 61 (2025). Seltene Erden, Projekte-Förderung-Weiterverarbeitung.*

³ *Global Material Resources Outlook to 2060; OECD.*

2. ábra | A kritikus fontosságú nyersanyagokra vonatkozó főbb kezdeményezések

Forrás: Európai Számvevőszék.

- 05** A kritikus fontosságú nyersanyagokkal kapcsolatos fő kezdeményezések – amelyek mind az Unió energetikai átállásához, mind a technológiai és ipari versenyképesség fenntartásához elengedhetetlenek – 2020-ban kezdődtek. A Bizottság 2020 szeptemberében fogadta el a kritikus fontosságú nyersanyagokra vonatkozó cselekvési tervet, amely tíz intézkedést javasolt az ellátási kockázatok kezelésére. A cselekvési terv kijelölte az irányt egy összehangoltabb uniós megközelítés felé, és nagyobb hangsúlyt fektetett a belföldi beszerzésre, az erőforrás-hatékonyságra és a nem uniós országokkal való stratégiai partnerségekre.
- 06** A kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet célja biztonságos és reziliens ellátási láncok létrehozása a társadalom és a környezet védelmének biztosítása, a nyersanyagimport diverzifikálása, valamint a kritikus fontosságú nyersanyagok fenntarthatóságának és körforgásosságának javítása az uniós piacon. A rendelet egyik fő eleme a stratégiai fontosságú nyersanyagok értéklánca mentén megvalósuló, a Bizottság által kiválasztott ún. stratégiai projektek elismerése és támogatása.

07 A rendelet a kritikus fontosságú nyersanyagokon belül új alcsoportot vezetett be: a stratégiai fontosságú nyersanyagokat (SRM). Ez az új fogalom azokra a nyersanyagokra vonatkozik, amelyek a legfontosabbak a zöld, digitális, védelmi és űrrepülési alkalmazásokhoz használt stratégiai technológiák szempontjából. A rendelet emellett nem kötelező erejű, számszerűsíthető célokat is bevezetett a stratégiai fontosságú nyersanyagok kapcsán annak érdekében, hogy megerősítse az Unió autonómiáját a nyersanyagellátás terén és így 2030-ra biztosítsa a következőket:

- a stratégiai fontosságú nyersanyagok éves uniós fogyasztásának legalább 10%-át belföldön termeljék ki;
- a stratégiai fontosságú nyersanyagok legalább 40%-át az Unión belül dolgozzák fel;
- a stratégiai fontosságú nyersanyagok legalább 25%-a újrafeldolgozott anyagokból származzon;
- a stratégiai fontosságú nyersanyagok éves uniós felhasználásának legfeljebb 65%-a származzon egyetlen nem uniós országból.

08 Míg a CRMA-rendelet a kritikus fontosságú nyersanyagokkal való ellátás megerősítésére irányul, a [nettó zéró iparról szóló 2024. évi rendelet](#) a tiszta technológiák uniós gyártási kapacitásának növelésére összpontosít. E jogi aktusok célja, hogy együttesen átfogó megközelítéssel biztosítsák a megújulóenergia-ágazat ellátási láncának stabilitását 2030-ban és az azt követő időszakban.

Feladat- és felelősségi körök

09 A kritikus fontosságú nyersanyagok kapcsán a Bizottság jogszabály-javaslatot nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak. Szintén a Bizottság aktualizálja az uniós jegyzéket, illetve a tagállamokkal együtt végrehajtja a kritikus fontosságú nyersanyagokra vonatkozó cselekvési tervet. Felügyeli emellett a vonatkozó finanszírozási programokat, és (a tagállamokkal együtt) biztosítja a finanszírozást. A CRMA-rendelet előírja a Bizottság számára, hogy kövesse nyomon a kritikus fontosságú nyersanyagokkal kapcsolatos ellátási kockázatokat, értesítse az érdekelt feleket az ellátási zavarok kockázatáról, valamint értékelje és hagyja jóvá a stratégiai projektekre irányuló kérelmeket.

10 A kritikus fontosságú nyersanyagokra vonatkozó szakpolitika végrehajtásában mind a tagállamokban, mind a Bizottságban több szerv is részt vesz. Átfogóan a Belső Piaci, Ipar-, Vállalkozás- és Kkv-politikai Főigazgatóság (DG GROW) a szakpolitikáért felelős szerv. Egyes kérdések, illetve a finanszírozás kezelésében más főigazgatóságok (ENER, ENV, INTPA, TRADE, JRC, illetve ECFIN, NEAR, REGIO, RTD és SG REFORM) is részt vesznek.

Az ellenőrzés hatóköre és módszere

- 11** Ellenőrzésünk célja annak értékelése volt, hogy az uniós szintű intézkedések biztosítják-e a kritikus fontosságú nyersanyagok hosszú távú biztonságos ellátását az Európai Unió energetikai átállásához. Vizsgálatunk elsősorban a Bizottság szerepére, valamint a 2014–2020-as és a 2021–2027-es programozási időszakban a kritikus fontosságú nyersanyagokhoz nyújtott finanszírozásra irányult.
- 12** A Bizottság 2025 októberéig végzett munkáját vizsgáltuk meg. Elemzésünk a következő három, a CRMA-rendelet célkitűzéseinek eléréséhez elengedhetetlenül szükséges tényezőre összpontosított: az import diverzifikálása a függés csökkentése érdekében, a belföldi termelés fokozása és az erőforrások fenntartható felhasználásának biztosítása. Megvizsgáltuk, hogy a nem uniós országokkal folytatott uniós együttműködési mechanizmusok fő típusai (pl. a stratégiai partnerségek) hogyan tették lehetővé a kritikus fontosságú nyersanyagok diverzifikáltabb behozatalát. Értékeljük továbbá a kritikus fontosságú nyersanyagok európai kitermelésének és feldolgozásának fejlesztésére irányuló, a külső beszállítóktól való függés csökkentését célzó uniós fellépéseket. Emellett a körforgásosság, az erőforrás-hatékonyság és a helyettesítés fokozására irányuló kezdeményezéseket is elemeztük. Megvizsgáltuk továbbá, hogyan kerültek kidolgozásra az uniós nyersanyagjegyzékek és -célok, valamint, hogy a Bizottság ki tudja-e mutatni, milyen hatást gyakorol az uniós finanszírozás a kritikus fontosságú nyersanyagokkal való ellátásra. Végezetül a Bizottság által kiválasztott 19 projektből álló minta elemzése révén értékeltük, hogy az uniós stratégiai projektek képesek-e növelni a kritikus fontosságú anyagokkal való ellátás biztonságát az Unióban.
- 13** Számos érdekelt féllel is konzultáltunk, köztük nemzetközi szervezetekkel (pl. az IEA-val), nem kormányzati szervezetekkel, ágazati képviselőkkel, kutatóintézetekkel, valamint két tagállam hatóságával. A **3. ábra** bemutatja, hogyan szereztük be bizonyítékainkat észrevételeink megtételéhez.

3. ábra | Az elvégzett ellenőrzési munka

Áttekintés:	<ul style="list-style-type: none"> A Bizottság munkája és a Bizottság főigazgatóságaitól (DG ENER, ENV, GROW, INTPA, JRC, TRADE) és az Európai Környezetvédelmi Ügynökségtől kapott belső dokumentáció A kritikus fontosságú nyersanyagok területével foglalkozó tanulmányok és egyéb jelentések áttekintése
Elemzés:	<ul style="list-style-type: none"> Főbb adatok A stratégiaiprojekt-pályázatok Bizottság általi értékelése. A minta, amelyhez 19 projektet választottak ki különböző projekttípusok (kitermelés, feldolgozás, újrafeldolgozás és helyettesítés) lefedésére, és amelyek uniós és harmadik országbeli projekteket egyaránt magukban foglaltak A Bizottság munkája a kritikus fontosságú nyersanyagokkal kapcsolatos stratégiai partnerségekre és az e területen harmadik országokkal kötött kereskedelmi megállapodásokra vonatkozóan
Interjú:	<ul style="list-style-type: none"> A Bizottság különböző főigazgatóságai (DG ENER, ENV, GROW, INTPA, JRC, TRADE) és az Európai Környezetvédelmi Ügynökség A mintában szereplő két tagállam (Németország és Svédország) képviselői. Ezeket a tagállamokat a kritikus fontosságú nyersanyagok kezelése és a megújuló energiaforrásokból származó energia felhasználása terén szerzett tapasztalataik alapján választottuk ki
Konzultáció:	<ul style="list-style-type: none"> EBB, IEA, IRENA és OECD Kutatók, az ágazat képviselői és nem kormányzati szervezetek (az érdekelt felekkel folytatott konzultációs találkozók)
A felmérés hatóköre:	<ul style="list-style-type: none"> Valamennyi uniós tagállam

Forrás: Európai Számvevőszék.

II. melléklet. Az átvizsgált anyagok száma 2011 óta nő

Egyedi anyagok		
Aggregátumok	Hélium	Rénium
Alumínium/bauxit	Hidrogén	Szkandium
Antimon	Indium	Szelén
Arzén	Vasérc	Kén
Barit	Kripton	Hamuzsír
Bentonit	Ólom	Kvarchomok
Berillium	Mészke	Szilíciumfém
Bizmut	Arany	Ezüst
Bór	Gipsz	Stroncium
Kadmium	Lítium	Talkum
Króm	Magnezit	Tantál
Kaolin agyag	Magnézium	Tellúr
Kobalt	Mangán	Ón
Kokszolható szén	Molibdén	Titán
Réz	Természetes grafit	Volfrám
Kovaföld	Neon	Vanádium
Földpát	Nikkel	Xenon
Folypát	Nióbium	Cink
Gallium	Perlit	Cirkónium
Germánium	Foszfor	Titánfém
Hafnium	Nyersfoszfát	
Platinacsoportba tartozó fémek (PGM)		
Iridium	Platina	Ruténium
Palládium	Ródium	
Ritkaföldfémek (REE)		
Nehéz ritkaföldfémek (LREE)	Könnyű ritkaföldfémek (HREE)	
Cérium	Diszprórium	Lutécium
Lantán	Erbium	Terbium
Neodímium	Europium	Túlium
Prazeodímium	Gadolínium	Itterbium
Szamárium	Holmium	Ittrium
Biotikus anyagok		
Természetes gumi	Természetes parafa	Hengeres faanyag
Sapele fa	Természetes teakfa	

A 2014. évi értékelésben szereplő, a 2011. évben azonban nem szereplő anyagok

A 2017. évi értékelésben szereplő, a 2014. évben azonban nem szereplő anyagok

A 2020. évi értékelésben szereplő, a 2017. évben azonban nem szereplő anyagok

A 2023. évi értékelésben szereplő, a 2020. évben azonban nem szereplő anyagok

Forrás: Európai Számvevőszék, a DG GROW 2023. évi, az Európai Unió számára kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló tanulmánya (11. melléklet) alapján.

III. melléklet. Az újrafeldolgozási adatok elavultak és hiányosak

A kritikusság értékeléséhez többféle adatforrást használnak az újrafeldolgozást illetően.

Az adatok minősége javult, elsősorban a [Bizottság anyagrendszer-elemzéseinek](#)

köszönhetően. A 45 nyersanyagból 15 esetében azonban csak globális adatokat használtak fel. 11 anyag esetében az érték meghatározásához 2020 előtti referenciaévet használtak.

Anyag	Érték	Hatókör	Közzététel	Referenciaévek	Forrás
Alumínium	32%	Globális	2018	2018	Nemzetközi Alumínium Intézet
Antimon	28%	EU	2023	2016–2020	Bizottság
Arzén	0%	EU	2013		Az ENSZ Környezetvédelmi Programja (UNEP)
Barit	0%	EU-27	2021	2012–2016	Bizottság
Borát	1%	EU-27	2023	2016–2020	Bizottság
Cérium	1%	Globális	2023	2016–2020	Bizottság
Kobalt	22%	EU-28	2020	2012–2016	Bizottság
Réz	55%	EU-27	2023		Nemzetközi Réz Szövetség
Diszprózium	0%	EU-28	2023	2016–2020	Bizottság
Erbium	1%	Globális	2023	2016–2020	Bizottság
Europium	1%	EU-28	2023	2016–2020	Bizottság
Folypát	1%	EU-27	2023	2016–2020	Bizottság
Gadolinium	1%	Globális	2023	2016–2020	Bizottság
Gallium	0%	EU	2023	2016–2020	Bizottság
Germánium	2%	EU-28	2023	2016–2020	Bizottság
Holmium	1%	Globális	2023	2016–2020	Bizottság
Iridium	2%	Globális	2023	2016–2020	Bizottság
Lantán	1%	Globális	2023	2016–2020	Bizottság
Lítium	0%	EU-28	2023	2016–2020	Bizottság
Lutécium	1%	Globális	2023	2016–2020	Bizottság
Magnézium	13%	EU-27	2023	2016–2020	Bizottság
Mangán	9%	EU-27	2020	2012–2016	Bizottság
Természetes grafit	3%	EU-27	2020	2012–2016	Bizottság
Neodímium	1%	EU-28	2023	2016–2020	Bizottság
Nikkel	16%	EU-27	2020	2012–2016	Bizottság
Nióbium	0%	Globális	2023	2016–2020	Bizottság
Palládium	10%	EU-27	2023	2016–2020	Bizottság
Foszfor	0%	EU	2021	2012–2018	Bizottság
Platina	11%	EU-27	2023	2016–2020	Bizottság
Praeodímium	10%	Globális	2023	2016–2020	Bizottság
Ródiium	24%	EU-27	2023	2016–2020	Bizottság
Ruténium	2%	Globális	2022	2022	Szakértői értékelés
Szamárium	1%	Globális	2023	2016–2020	Bizottság
Szkandium	0%	EU-28	2021	2012–2016	Bizottság
Szilíciumfém	0%	EU-27	2023	2016–2020	Bizottság
Stroncium	0%	Globális	2022	2022	United States Geological Survey (az Egyesült Államok Geológiai Szolgálat)
Tantál	13%	EU-27	2021	2012–2016	Bizottság
Terbium	6%	EU-28	2023	2016–2020	Bizottság
Túlium	1%	Globális	2023	2016–2020	Bizottság
Vanádium	1%	EU-27	2021	2012–2016	Bizottság
Itterbium	1%	Globális	2023	2016–2020	Bizottság
Ittrium	31%	EU-28	2023	2016–2020	Bizottság
Volfrám	42%	EU-28	2023	2016–2020	Bizottság
Bizmut	0%	EU-27	2021	2012–2018	Bizottság
Titán	1%	EU-27	2023	2016–2020	Bizottság

IV. melléklet. Korlátozott körű és részletességű kereskedelmi adatok

A rendelkezésre álló kereskedelmi adatok azt mutatják, hogy a jelenlegi kereskedelmi magatartási szabályzatok nem mindig teszik lehetővé az egyes nyersanyagok, illetve azok termelési szakaszai közötti különbségtételt, például ami a (nehéz és könnyű) ritkaföldfémeket illeti. A kereskedelmi adatok mind az elsődleges, mind a másodlagos forrásokból származó kritikus fontosságú nyersanyagokra, többek között a platinacsoportba tartozó fémekre is vonatkozhatnak. Egyes kritikus fontosságú nyersanyagok esetében sem a kitermelési, sem a feldolgozási szakaszról nem szerepelnek adatok.

CRM	Kereskedelmi kódok száma		
	Kitermelés	Feldolgozás	
Magnézium	0	2	Négy kritikus fontosságú nyersanyag esetében vagy a kitermelési, vagy a feldolgozási szakasról nem szerepelnek adatok
Szilíciumfém	0	2	
Szkandium	0	2	
Nióbium	(1)	1	
Stroncium	1	0	Három kereskedelmi kódot a nagyfokú aggregáció miatt nem lehet használni a bizottsági értékeléshez
Kokszolható szén	1	1	
Lítium	1	2	
Antimon	1	2	
Berillium	1	2	
Titán	1	2	
Réz	1	4	
Alumínium	1	5	
Volfrám	1	5	
Borát	1	9	
Kobalt	2	3	A bizottsági értékeléshez használt három kereskedelmi kódban különböző kritikus fontosságú nyersanyagok egy csoportba tartoznak
Mangán	2	3	
Grafit	2	4	
Nyersfoszfát/foszfor	2	7	
Nikkel	2	7	
Könnyű ritkaföldfémek (HREE)*	3	2	* Nincsenek külön kereskedelmi kódok a következőkre vonatkozóan: Nehéz ritkaföldfémek (LREE): Neodímium, Szamárium Könnyű ritkaföldfémek (HREE): Gadolínium, Holmium, Lutécium, Terbium, Túlium, Itterbium, Ittrium
Nehéz ritkaföldfémek (LREE)*	3	4	
Barit	2	nincs feldolgozva	
Földpát	2	nincs feldolgozva	
Folypát	2	hatókörön kívül áll	
Tantál	melléktermék	1	27 kritikus fontosságú nyersanyag esetében a kitermelés és (adott esetben) a feldolgozás szakaszára legalább egy kereskedési kód vonatkozik.
Gallium	melléktermék	1	
Arzén	melléktermék	2	
Hafnium	melléktermék	2	
Vanádium	melléktermék	3	
Bizmut	melléktermék	4	
Germánium	melléktermék	2+(2)	
A platinacsoportba tartozó fémek	melléktermék	7	

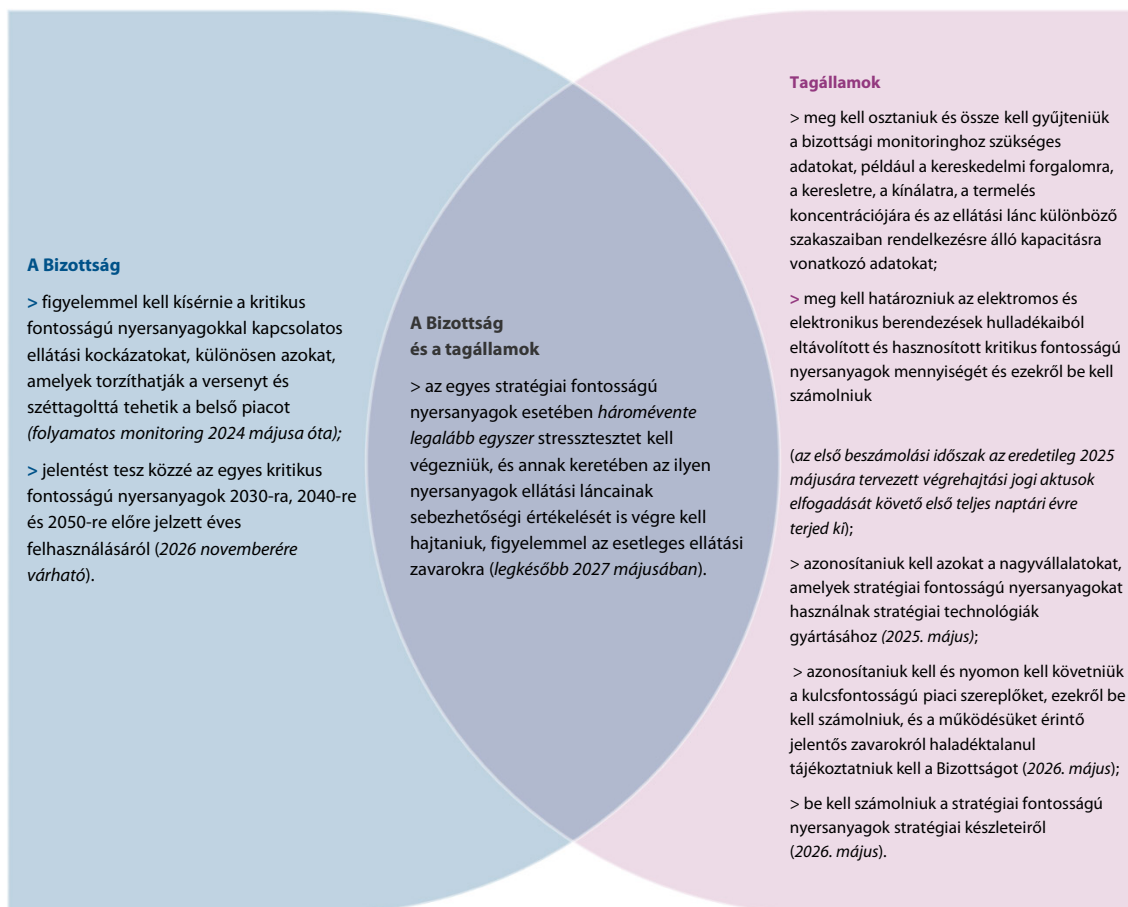
Forrás: A Számvevőszék elemzése, a Bizottságtól kapott információk alapján.

V. melléklet. A kritikus fontosságú nyersanyagok és a stratégiai fontosságú nyersanyagok jegyzékének összehasonlítása

CRM	Uniók jegyzék	Ausztrália jegyzéke	Az Egyesült Államok jegyzéke	India jegyzéke	Japán jegyzéke	Dél-Korea jegyzéke	Az Egyesült Királyság jegyzéke
Antimon	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen
Arzén	Igen	Igen	Igen	Nem	Nem	Nem	Nem
Barit/bárium	Igen	Nem	Igen	Nem	Igen	Nem	Nem
Bauxit/alumínium	Igen	Igen	Igen	Nem	Nem	Igen	Nem
Bór	Igen	Nem	Nem	Nem	Igen	Nem	Nem
Kobalt	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen
Réz	Igen	Igen	Nem	Igen	Nem	Igen	Nem
Fluor, folyópát	Igen	Igen	Igen	Nem	Igen	Nem	Nem
Gallium	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen
Germánium	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Nem	Nem
Grafit, természetes grafit	Igen	Igen	Igen	Igen	Nem	Igen	Igen
Lítium	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen
Magnézium	Igen	Igen	Igen	Nem	Igen	Igen	Igen
Mangán	Igen	Igen	Igen	Nem	Igen	Igen	Nem
Nikkel	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Nem
Nióbium	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen
Foszfor	Igen	Igen	Nem	Igen	Nem	Nem	Nem
A platinacsoportba tartozó fémek	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen
Ritka földfémek (nehéz és könnyű ritkaföldfémek)	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen
Szkandium	Igen	Igen	Igen	Igen	Nem	Nem	Nem
Szilícium	Igen	Igen	Nem	Igen	Igen	Igen	Igen
Stroncium	Igen	Nem	Nem	Igen	Igen	Igen	Nem
Tantál	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen
Volfrám	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen
Vanádium	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen
Indium	Nem	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen
Tellúr	Nem	Igen	Igen	Igen	Igen	Nem	Igen

Forrás: Európai Számvevőszék, az Ausztrál Ipari, Tudományos és Erőforrásügyi Minisztériumtól származó információk alapján (2024).

VI. melléklet. A CRMA-rendeletben foglalt nyomonkövetési követelmények

Forrás: Európai Számvevőszék, a CRMA-rendelet alapján.

VII. melléklet. A 19 kiválasztott projektből álló minta elemzése

Projekt típus	Projektszakasz	A termelés megkezdésének becsült dátuma*	A teljes kapacitás becsült dátuma*	Az engedélyezési kockázatok szakértői értékelése
Újrafeldolgozás	Megvalósíthatóság	2026.09.01.	2029.01.01.	Az engedélyezés nagyobb kockázatot jelent a kitűzött határidő szempontjából
Kitermelés	Megvalósíthatóság	2026.11.30.	2027.03.31.	–
Kitermelés	Megvalósíthatóság	2028.11.01.	2029.05.01.	Nagyon magas kockázati tényező: az engedélyek hiánya (az összes vonatkozó engedély kérelmezése még várat magára)
Kitermelés	Megvalósíthatóság	2029.09.01.	2031.01.01.	Olyan tényezők és kockázatok, amelyek megnehezíthetik az előre jelzett termelési céltételek 2030-ig történő elérését
Feldolgozás	Megvalósíthatóság	2029.12.01.	2031.01.01.	Az előrejelzés alulbecsüli az engedélyezés tényleges időtartamát
Feldolgozás	Megvalósíthatóság	2024.05.19.	2030.11.28.	–
Kitermelés	Felmérő tanulmány	2028.06.01.	2030.06.01.	Az engedélyeket még nem kérték meg, de a projektet előzetesen jóváhagyták
Feldolgozás	Előzetes megvalósíthatóság	2028.06.01.	2030.06.01.	Előzetes megvalósíthatóság, az engedélyek megkérve
Kitermelés	Megvalósíthatóság	2028.01.01.	2029.01.01.	–
Kitermelés	Megvalósíthatóság	2030.06.01.	2033.06.01.	Aggályok az engedélyezési eljárást illetően
Feldolgozás	Megvalósíthatóság	2026.09.01.	2026.09.01.	Nincs információ a projekt engedélyezési státuszáról
Feldolgozás	Építés	2027.10.30.	2029.05.30.	–
Feldolgozás	Megvalósíthatóság	2026.08.17.	2029.10.01.	–
Kitermelés	Megvalósíthatóság	2026.04.01.	2029.10.01.	–
Újrafeldolgozás	Megvalósíthatóság	2029.01.01.	2032.01.01.	–
Kitermelés	Felmérő tanulmány	2037.01.01.	2039.01.01.	–
Helyettesítés	Építés	2026.01.01.	2028.07.01.	–
Kitermelés	Megvalósíthatóság	2027.06.18.	2027.12.16.	–
Kitermelés	Termelés	2026.03.01.	2036.03.01.	Még nem biztos, hogy kiadják az építési és feldolgozási engedélyeket

* a projektgazda becslése

Forrás: A Számvevőszék elemzése a stratégiai projektekkal kapcsolatos pályázatok szakértői értékelése alapján.

Rövidítések

Rövidítés	Meghatározás/Magyarázat
CINEA	Európai Éghajlat-politikai, Környezetvédelmi és Infrastrukturális Végrehajtó Ügynökség
CRM	Kritikus fontosságú nyersanyagok
CRMA	A kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló rendelet
DG CLIMA	Éghajlatpolitikai Főigazgatóság
DG ECFIN	Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóság
DG ENV	Környezetvédelmi Főigazgatóság
DG GROW	Belső Piaci, Ipar-, Vállalkozás- és Kkv-politikai Főigazgatóság
DG INTPA	A Nemzetközi Partnerségek Főigazgatósága
DG NEAR	Az Európai Szomszédságpolitika és a Csatlakozási Tárgyalások Főigazgatósága
DG REGIO	Regionális és Várospolitikai Főigazgatóság
DG RTD	Kutatási és Innovációs Főigazgatóság
EBB	Európai Beruházási Bank
EBRD	Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank
JRC	Közös Kutatóközpont (az Európai Bizottság tudományos szolgálata és tudásközpontja)
SG REFORM	Reform és beruházási munkacsoport
SRM	Stratégiai fontosságú nyersanyagok
WTO	Kereskedelmi Világszervezet

Glossárium

Kifejezés	Meghatározás/Magyarázat
Célzott feltárás	Az ásványlelőhely első felfedezését követő részletes vizsgálat, amelynek célja, hogy az erőforrásokat olyan területekhez rendeljék, amelyek a legnagyobb potenciállal rendelkeznek a sikeres kitermeléshez.
Értéklánc	A végső fogyasztók termékekkel való ellátását érintő valamennyi tevékenység, beleértve az ellátási lánc összes lépését, és más olyan tevékenységeket, mint például az értékesítés vagy a marketing. Nyersanyagok esetében ez magában foglalja a kitermeléstől és a feldolgozástól az értékesítésig és a gyártás során történő felhasználásig, valamint az életciklus végi tevékenységekig, például a hasznosításig és az újrafeldolgozásig tartó valamennyi szakaszt.
Kitermelés	E jelentésben a kitermelés az ércek, ásványi anyagok és növényi termékek eredeti lelőhelyükből való kivételét jelenti.
Körforgásosság	A hulladék csökkentése érdekében a termékeknek és az erőforrásoknak az értéklánc egészében történő újrahaznosítására vagy regenerálására vonatkozó szabályrendszer, illetve gyakorlat.
Kritikus fontosságú nyersanyag	Gazdasági szempontból fontos nyersanyag, amely esetében nagy az ellátási kockázat.
Nyersanyag	A gyártás során alapanyagként felhasznált, élelmiszertől vagy tüzelőanyagtól eltérő anyag.
Offtake megállapodás	Olyan szerződéses megállapodás, amelynek értelmében a vevő megállapodik abban, illetve lehetősége van arra, hogy a gyártó jövőbeli termelésének meghatározott részét megvásárolja.
Stratégiai fontosságú nyersanyag	Egyes zöld vagy digitális technológiákban, illetve védelmi vagy űrrepülési alkalmazásokban való felhasználása miatt különösen fontosnak ítélt nyersanyag.
Stratégiai projekt	E jelentésben a stratégiai projekt olyan intézkedést jelent, amelynek célja, hogy reziliensebbé tegye a stratégiai fontosságú nyersanyagok ellátási láncait az Európai Unióban.
Unió taxonómia	Unió osztályozási rendszer, amelyben meghatározható, hogy a gazdasági tevékenységek milyen mértékben fenntarthatók környezeti szempontból.

A Bizottság válasza

<https://www.eca.europa.eu/hu/publications/SR-2026-04>

Időrendi áttekintés

<https://www.eca.europa.eu/hu/publications/SR-2026-04>

Ellenőrző csoport

Az Európai Számvevőszék különjelentései ismertetik az uniós szakpolitikákra és programokra, illetve az egyes költségvetési területek irányításával kapcsolatos témákra vonatkozó ellenőrzéseinek eredményeit. Hogy ellenőrzési munkája maximális hatást érjen el, témái megválasztásakor és feladatai megtervezésekor a Számvevőszék figyelembe veszi a teljesítmény-, illetve megfelelőségi kockázatokat, az érintett bevétel vagy kiadás nagyságát, a várható fejleményeket, valamint a politikai jelentőséget és a nagyközönség érdeklődését.

Ezt a teljesítmény-ellenőrzést a fenntartható természetierőforrás-gazdálkodásra szakosodott, Joëlle Elvinger számvevőszéki tag elnökölte I. Kamara végezte. Az ellenőrzést Keit Pentus-Rosimannus számvevőszéki tag vezette Annikky Lamp kabinetfőnök és Daria Bochnar kabinettagassé, Florence Fornaroli ügyvezető, Jan Huth feladatfelelős, Jolita Korzuniene és Marika Meisenzahl feladatfelelős-helyettesek, valamint Blerta Hima és Anna Kozlova számvevők támogatásával. Nyelvi támogatás: Laura McMillan.

Balról jobbra: Laura McMillan, Jolita Korzuniene, Florence Fornaroli, Annikky Lamp, Daria Bochnar, Keit Pentus-Rosimannus, Jan Huth, Marika Meisenzahl.

SZERZŐI JOGOK

© Európai Unió, 2026

Az Európai Számvevőszék dokumentumainak felhasználását a nyíltadat-politikáról és a dokumentumok további felhasználásáról szóló [6–2019. sz. számvevőszéki határozat](#) szabályozza.

Ellenkező rendelkezés (pl. egyedi szerzői jogi nyilatkozatokban foglaltak) hiányában az Európai Unió tulajdonában lévő számvevőszéki tartalmak a [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licenc](#) alá tartoznak. Ezért főszabály szerint a további felhasználás a forrás és a változtatások megfelelő feltüntetésével megengedett. A Számvevőszéktől származó tartalmak további felhasználásakor azok eredeti értelme és mondanivalója nem torzulhat. A Számvevőszék nem vonható felelősségre a továbbfelhasználás esetleges következményeiért.

Ha az adott tartalomban azonosítható magánszemélyek is érintettek (például ha egy kép a Számvevőszék munkatársait ábrázolja vagy harmadik fél is szerepel a források között), adott esetben további engedélyt is be kell szerezni.

Amennyiben ez megtörtént, akkor a vonatkozó engedély érvényteleníti a fenti általános érvényű engedélyt, és az abban foglalt, egyértelműen meghatározott felhasználási korlátozások érvényesek.

Az olyan tartalmak felhasználásához vagy reprodukálásához, amelyek nem az Európai Unió tulajdonát képezik, adott esetben közvetlenül a szerzői jog tulajdonosától kell engedélyt kérni.

Az iparjogvédelem alatt álló szoftverek és dokumentumok – pl. szabadalmak, márkajelzések, bejegyzett formatervezési minták, logók és nevek – nem tartoznak a Számvevőszék továbbfelhasználási politikájának hatókörébe.

Az Európai Uniónak az europa.eu címtartomány alá tartozó intézményi weboldalai külső oldalakra mutató hivatkozásokat is tartalmaznak. Ezek nem tartoznak a Számvevőszék hatáskörébe, ezért ajánlott elolvasni az ott közzétett adatvédelmi és szerzői jogi rendelkezéseket.

Borítófotó: © Ben – [stock.adobe.com](#).

Az 1. ábrát az Európai Számvevőszék készítette a „Tableau” felhasználásával. A térképészlet a ©Mapbox és az ©OpenStreetMap adatszolgáltatóitól származik és a [Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 licenc \(CC BY-SA\)](#) alá tartozik.

A 3., 9., 12., 17., 18. és 21. ábrák kidolgozása a [Flaticon.com](https://www.flaticon.com) eszközeinek felhasználásával történt. © Freepik Company S.L. Minden jog fenntartva.

A 8. ábra kidolgozása az Adobe Stock eszközeinek felhasználásával történt: „Periodic table of elements. Vector template for school chemistry lesson”:

© MicroOne – stock.adobe.com

A 15. ábra kidolgozása az Adobe Stock eszközeinek felhasználásával történt:

- „corncrake png, transparent background”: © DD – stock.adobe.com
- „a otter standing on its hind legs”: © Dumitru – stock.adobe.com
- „Curved river landscape with lush greenery isolated on white transparent background”: © Alien – stock.adobe.com

A 17. ábra kidolgozása az Adobe Stock eszközeinek felhasználásával történt: „three step vector puzzle infographic template”: © Michal Hubka – stock.adobe.com

A 22. ábra kidolgozása az Adobe Stock eszközeinek felhasználásával történt:

- „A modern line art depiction of an open door in one continuous line, Open door continuous one line drawing. Vector illustration, Door, Construction, House line icon, minimal concept style”: © line drawing – stock.adobe.com
- „Simple line art of an analog clock isolated on white background”: © Ai_Images – stock.adobe.com
- „Single continuous line drawing of a euro currency. One continuous line of a euro currency sign. Vector illustration, Euro symbol in speech bubble”: © SREEPOLOK – stock.adobe.com
- „Single Line Drawing of a Flag with Editable Stroke and Copy Space, Continuous one line empty, white flag drawing. Flag Vector illustration Single Line Drawing of a Flag with Editable Stroke and Copy” © Parboti – stock.adobe.com

Az Európai Számvevőszék logójának használata

Az Európai Számvevőszék logója kizárólag a Számvevőszék előzetes hozzájárulásával használható fel.

HTML	ISBN 978-92-849-6262-4	ISSN 1977-5733	doi:10.2865/9621649	QJ-01-25-062-HU-Q
PDF	ISBN 978-92-849-6263-1	ISSN 1977-5733	doi:10.2865/2045281	QJ-01-25-062-HU-N

IDÉZÉS MÓDJA

Az Európai Számvevőszék [04/2026. sz. különjelentése](#): „Az energetikai átálláshoz szükséges kritikus fontosságú nyersanyagok: A szakpolitika nem éppen sziklaszilárd”, az Európai Unió Kiadóhivatala, 2026.

A sikeres energetikai átálláshoz az Európai Uniónak egyre nagyobb mennyiségben van szüksége a kritikus fontosságú nyersanyagokra. Megvizsgáltuk az ilyen nyersanyagokkal való ellátást biztosító intézkedéseket, többek között az importdiverzifikálást, a belföldi termelés növelését, valamint az erőforrás-gazdálkodás javítását. Megállapítottuk, hogy az Uniónak számos kihívással kell szembenéznie. A jogszabályok meghatározzák a stratégiai irányvonalat, de a célértékeket nem támasztja alá megfelelő indokolás. Az importdiverzifikálás nem hozott kézzelfogható eredményeket, és a termelést és az újrafeldolgozást szűk keresztmetszetek akadályozzák. Ha nem sikerül felgyorsítani az engedélyezési eljárásokat, számos stratégiai projekt csak nehézségek árán fogja tudni biztosítani az ellátást 2030-ig. A következőket javasoljuk a Bizottságnak: erősítse meg az uniós nyersanyag-politika alapjait, biztosítsa, hogy a diverzifikálásra irányuló fellépések biztonságosabb ellátást eredményezzenek, kezelje a finanszírozási nehézségeket, jobban használja ki a fenntartható erőforrás-gazdálkodásban rejlő lehetőségeket és növelje a stratégiai projektek hozzáadott értékét.

A Számvevőszék különjelentése az EUMSZ 287. cikke (4) bekezdésének második albekezdése alapján.

EURÓPAI
SZÁMVEVŐSZÉK

Az Európai Unió
Kiadóhivatala

EURÓPAI SZÁMVEVŐSZÉK
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Telefon: +352 4398-1

Megkeresés: eca.europa.eu/hu/contact
Weboldal: eca.europa.eu
Közösségi média: @EUauditors